

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN

SVENLJUNGA

CENTRALORT

2007-02-12

SVENLJUNGA KOMMUN

**SVENLJUNGA
KOMMUN**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRDLUPAD ÖVERSIKTSPLAN SVENLJUNGA CENTRALORT

Läsanvisning.....	4
-------------------	---

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Kommunens övergripande mål.....	5
Allmän beskrivning.....	6
Allmänt.....	6
Kort historik.....	6
Markägförhållanden.....	7
Tidigare planering.....	8
Översiktliga planer.....	8
Detaljplaner.....	9
Övriga förordnanden.....	9

ALLMÄNNA INTRESSEN

Natur.....	10
Landskap och geotekniska förhållanden.....	10
Jord- och skogsbruk.....	10
Riksentresse för naturvård.....	10
Naturvårdsintressen.....	11
Ängs- och hagmark.....	11
Lövskogar.....	12
Naturvärden enligt Skogsvårdsorganisationen.....	12
Stora opåverkade områden.....	12
Vattenområden.....	13
Vattendrag.....	13
Strandskydd.....	13
Kulturmiljövård.....	14
Riksentressen.....	14
KulturmiljövårdSintressen.....	14
Friluftsliv och rekreation.....	16
Bebyggelseområden.....	17
Bostäder.....	17
Verksamheter.....	19
Allmän service.....	21
Barnomsorg.....	21
Skolor.....	21
Äldreomsorg.....	22
Hälsö- och sjukvård.....	22

Övrig service.....	22
Handel.....	22
Vägar och trafik.....	24
Vägnät.....	24
Beskrivning av vägarna 154, 156 och 1552 mm.....	25
Gång- och cykeltrafik.....	25
Kollektivtrafik.....	25
Trafiknätsanalys.....	26
Teknisk försörjning.....	27
Energi	27
Vatten och avlopp	28
El och tele.....	29
Avfallshantering.....	30
 HÄLSA OCH SÄKERHET	
Riskbedömning.....	31
Vatten.....	31
Luftvård.....	31
Verksamheter.....	31
Störningar/Buller.....	32
Trafik.....	33
Transporter med farligt gods.....	33
Föroreningar i mark och vatten.....	33
Radon.....	34
Översvämningar och skred.....	35
Elektromagnetiska fält.....	36
 KARTBILAGOR.....	37

Läsanvisning

Den fördjupade översiktplanen har delats upp i tre särskilda dokument.
Dessa är:

- Fördjupad översiktplan, Svenljunga, centralort
- **Planeringsförutsättningar**
- Miljökonsekvensbeskrivning

(Kartor är bilagda till dokumenten)

Materialet i denna handling utgör underlag för den fördjupade översiktplanen för Svenljunga Centralort.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Kommunens övergripande mål

Övergripande mål för kommunens utveckling finns formulerade i den kommunomfattande ÖP: n som aktualitetsförklarades 1998 och 2003. Föreliggande planarbete har studerats bland annat utifrån uppställda mål. Konkretisering av uppställda mål och möjligheten till förverkligande av dem är en viktig del i översiktsplaneringen, som utgör grund för efterföljande detaljplanearbete i området.

Kommunens övergripande mål anger bl a att målen sätts med tanke på att kommunen skall bli mer attraktiv. Den skall bli mer trivsamt för dem som bor här samt locka fler att flytta hit och stanna kvar.

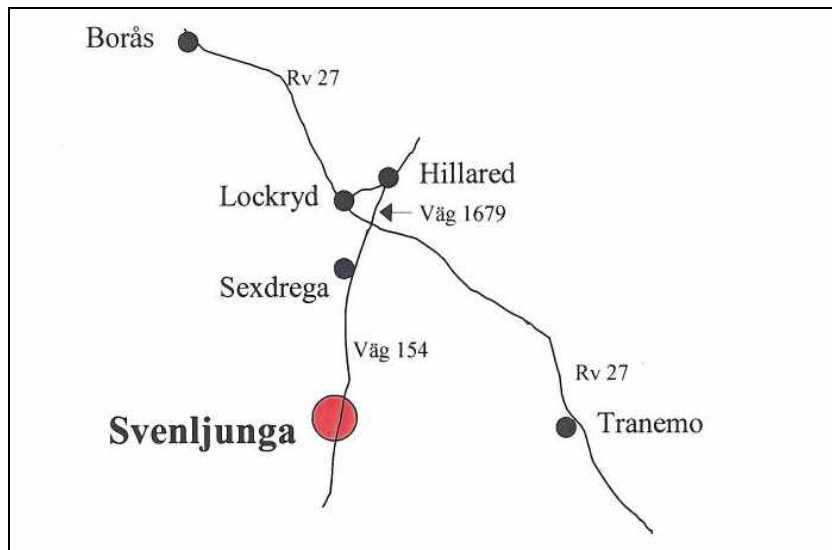
Utifrån den kommunomfattande planen och dess övergripande mål kan följande noteras som inriktning för planarbetet:

Pågående planarbete syftar till att ge möjlighet till en bättre och utökad service via etableringar av verksamheter, handel etc. Dessutom ge bra förutsättningar för att kunna bo och leva i kommunen. Planen avser att ge önskad målsättning om utveckling av Svenljunga och dess näringsliv en möjlighet till breddad arbetsmarknad via nyetableringar. Planens uppbyggnad ska ta rimlig hänsyn till natur- och kulturvärden samt belysa de motstående intressena och dess värden som underlag till kommande detaljplanearbete.

Med planen ges goda förutsättningar för kommunens centralort som då kan stärka sin utveckling och som i sin tur bör ge positiva kringeffekter för kommunens orter. Den turistiska utvecklingen kan här även ges möjligheter till marknadsföring via etableringar främst genom handelsområdets utveckling. Planens inriktning är även att ge underlag till att hushålla med naturresurserna och stöd för en god samhällsbyggnad i det fortsatta detaljplanearbetet. Ett ekologiskt byggande skall eftersträvas och byggande bör baseras på kretsloppstänkande. Kommunikationerna förbättras i området och trafiksäkerhetsförbättrande åtgärder belyses.

Helhetssynen eftersträvas i planen och ger därmed en grund för fortsatta detaljplaneringen där samverkan mellan olika intresseriktningar skall eftersträvas.

Allmän beskrivning

Allmänt

Svenljunga centralort ligger inom den sydligaste delen av Västra Götaland och på sydsvenska höglandets västra del. Omgivningen är storskaligt och omväxlande med å ena sidan öppna uppodlade och tätare befolkade dalbygder och å andra sidan branta, skogbevuxna och glesare bebodda höjdområden med kullar och åsar.

Ett iögonfallande och vackert naturinslag utgör Ätran som rinner genom orten. Floden är på många ställen omgiven av bevaransvärd vegetation. I tätortens norra del bildar Ätran ett vattenfall med sex meters fallhöjd.

Folkmängden är ca 3 500 i centralorten.

Företagsstrukturen kännetecknas av små till medelstora företag.

Kort historik

Svenljunga har sedan tidig medeltid varit en korspunkt för vägen längs Ätran från kusten inåt landet och för vägen mellan Småland och Göteborg. År 1406 uppträder "SUINALIUNGA" för första gången i historiska dokument.

Vid mitten av 1600-talet hade Svenljunga blivit häradets tings- och marknadsplats. I samband med 1636 års gästgiveriförordning inrättades här ett gästgiveri.

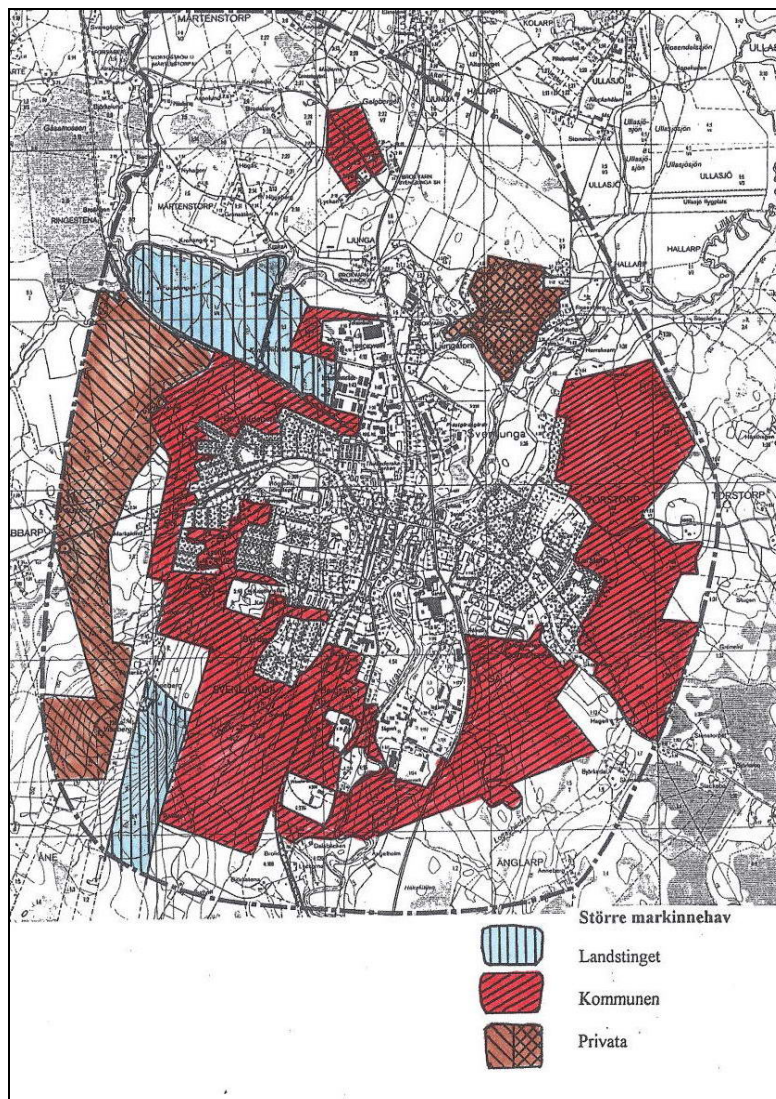
År 1865 hade Svenljunga en folkmängd på 839 invånare. Jämfört med 65 år

tidigare hade befolkningen fördubblats.

Kommunikationerna förbättrades enormt år 1885, när järnvägen mellan Svenljunga och Borås, Kinds Härads Järnväg, invigdes. 1988 upphörde järnvägstrafiken och hela banan revs mellan Svenljunga och Hillared.

Den första januari 1946 blev Svenljunga köping, den första i Kinds Härad, vilket får ses mot ortens ställning såsom tingsort, ledande industriort, kommunikationscentrum, handelscentrum och marknadsplats. Invånarantalet var 2296 personer vid detta årsskifte.

Markägoförhållanden

Kommunen äger stora markområden väster, öster och söder om samhället samt ett mindre område i norr. Markinnehavet täcker betydande delar av

planerade utbyggnadsområden vid Herrekvarn - Torstorp och nordväst Karlsberg.

Större markområden i landstingets ägo är belägna väster Brokvarn och öster Viseberg.

I väster vid Ebbarp - Viseberg och i norr vid Ljungaskog finns några större privata markinnehav.

Tidigare planering

Översiktliga planer

ÖVERSIKTSPLAN 90

En kommunomfattande översiktsplan, ÖP 90, antogs av kommunfullmäktige 1994-04-01. Översiktsplanen omfattar en huvudrapport samt två delrapporter. En av delrapporterna utgör program för fördjupning av översiktsplanen för de olika orterna. För centralorten redovisas en fortsatt utbyggnad av nuvarande struktur. Andra delen behandlar miljö, hälsa och säkerhet.

ÖVERSIKTSPLAN AKTUALISERING 2003 med rapport
NATURVÅRD, MILJÖVÅRD, HÄLSA OCH SÄKERHET M M. 2:a delen; Miljö. Säkerhet och hälsa.

En aktualitetsförklaring av översiktsplanen antogs 2004-02-09. Den tidigare delrapporten Miljö, hälsa och säkerhet hade ersatts med den ovan nämnda .

OMRÅDESPLAN 1977

Ett förslag till områdesplan för Svenljunga tätort antogs av kommunfullmäktige 1977-05-09. Särskilt hade struktur- och centrumfrågor samt markbehov behandlats. Bostäder föreslogs i väster och öster samt industri i norr och söder.

UTVECKLINGSPROGRAM FÖR CENTRALA DELEN, antaget av kommunfullmäktige 1992-02-10.

Programutredningen innehåller i första hand en sammanställning av möjliga förtätningsområden med trafiksystem inklusive gc-nät, en redovisning av bevarandevärda miljöer och objekt samt rekommendationer om bebyggelse- och miljöfrågor. På grundval av tidigare planutredningar i centrum gjordes ett mera detaljerat förslag till disposition av centrum.

Utvecklingsprogrammet utgör underlag för den fördjupade översiktsplanen för Svenljunga tätort.

Detaljplaner

Samhällsbebyggelsen regleras av detaljplaner fastställda från 1957 och framåt. Endast mindre bebyggelsegrupper i utkanten av samhället, bl a vid Ljungafors, utmed Herrekvarnsvägen och Tranemovägen, är inte detaljplanelagda.

Detaljplaneläggning har tidigare påbörjats vid Furulund väster om Karoline-lund och i nordvästra delen av Torstorp.

Övriga förordnanden

Andra förordnanden som reglerar bebyggelsen m m är strandskydd enligt 7 kap 13 § Miljöbalken, 100 m utmed Ätran och Lillån, där inte detaljplan gäller.

Ätran och Lillån är av regionalt intresse för fritidsfisket. I Ätran finns också skyddsvärd fiskstam av regionalt intresse.

Enligt 47 § väglagen är det ”minsta avstånd från vägområde, inom vilket utan länsstyrelsens tillstånd byggnad eller annan för trafiksäkerheten menlig anordning icke får uppföras” 12 m. För vägarna 154 och 156 är avståndet utökat till 30 m. Bestämmelsen gäller endast allmänna vägar och utanför detaljplan.

Ett skyddsområde gäller enligt 11 kap MB för vattentäkten norr om samhället.

I miljöbalken 7 kap 11 § anges att vissa typer av mark- och vattenområden skall utgöra biotopskyddsområden.

Skogsvårdsstyrelsen har förklarat att särskilt skyddsvärda markområden skall utgöra biotopskyddsområden enligt miljöbalken 7 kap 11 §.

För kulturminnen gäller kulturminneslagen. Lagen innehåller bl a bestämmelser om skydd och vård av vår kulturmiljö, fasta fornlämningar, kyrkobyggnader och begravningsplatser.

ALLMÄNNA INTRESSEN

Natur

Landskapet och geotekniska förhållanden

Landskapet kring Svenljunga karaktäriseras av Ätrons dalgång. Svenljungas centrala del ligger på den relativt plana delen av dalgången, under det att bostadsområdena i väster och öster breder ut sig på de måttligt kuperade dalsidorna. Bebyggelsen ligger mestadels inbäddad i lummig grönska och omgiven av vidsträckta och skogbevuxna strövområden. I sydväst reser sig det natursköna Viseberg och i sydöst vid Moga är terrängen mera kuperad. Ätran, som rinner genom samhällets centrala del är på många ställen omgiven av värdefull vegetation.

Samhället ligger inom sydvästra Sveriges gnejsregion. Sand, grus och i viss mån lera är starkt begränsade till dalgångarna medan det på höjdryggarna finns magra sand- och moränjordar samt mossmarker eller blockrika områden.

Markförhållandena i dalgången är i allmänhet goda för såväl odling som bebyggelse. Eftersom det i kommunen inte finns några marina leror, är risken för skred liten. Däremot kan i anslutning till vattendrag där mycket svämmediment avlagrats skred utlösas genom underminering, särskilt vid lågt vattenstånd.

En inventering av grus- och sandförekomster gjordes 1984. Inom fördjupningsområdet finns inga grus- och sandförekomster av större värde. Däremot förekommer några lägre klassade områden i norra delen, främst kring vägen mot Ringestena.

Jord- och skogsbruk

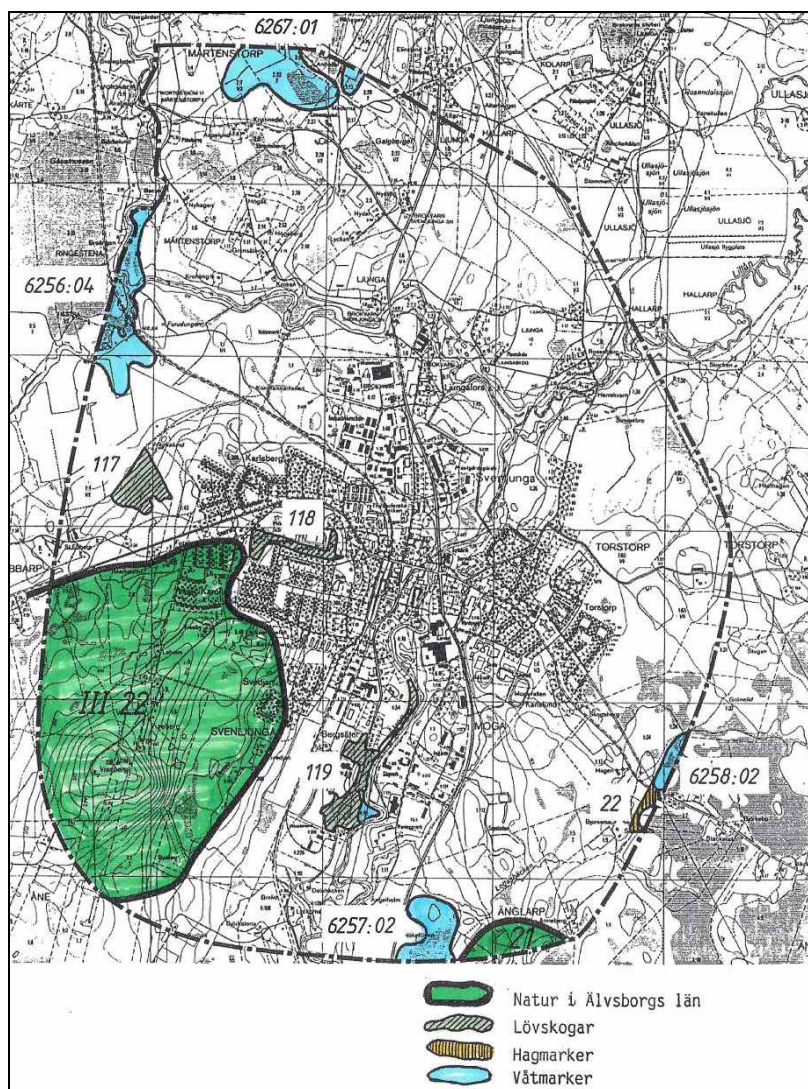
Stora sammanhängande jordbruksområden finns vid Ebbarp i väster, vid Torstorp i öster och utmed Ätran i söder

Samhället omges av stora sammanhängande skogsområden. Dessa går som långa tungor in i bebyggelsen, varav de utmed Ätran ända in till centrum. Grönlungorna avgränsar bebyggelseområdena och skapar en struktur som ger fattbara enheter och en intim närhet till fritids- och rekreationsområden.

Riksintresse för naturvård

Inga områden av riksintresse för naturvården har redovisats i centralorten.

Naturvårdsintressen

Den fördjupade översiktsplanen för Svenljunga omfattar områden av naturvårdsintresse som presenteras under de rubriker där de hör hemma. För djupare studier av de beskrivna områden hänvisas till respektive publikation.

"Natur i Älvsborgs län" (NÄL) redovisar två bevarandevärda områden som delvis ingår i planområdet

21. Änglarp. Klassificering: " Vackert landskap".

22. Viseberg. Klassificering: III (Skyddsvärt område)

Ängs- och hagmark

Länsstyrelsens inventering "Ängar och hagar i Svenljunga kommun" omfattar del av

22. Hagen - Skönabäck. Några små gårdar sydöst om Svenljunga.(Se ovan)

Lövskogar

I länsstyrelsens inventering "**Lövskogar i Svenljunga kommun**" nämns tre områden inom planbegränsningen. (Se karta föregående sida). Skogsbestånden har klassats i en tregradig skala, där klass 1 motsvarar det högsta naturvärdet.

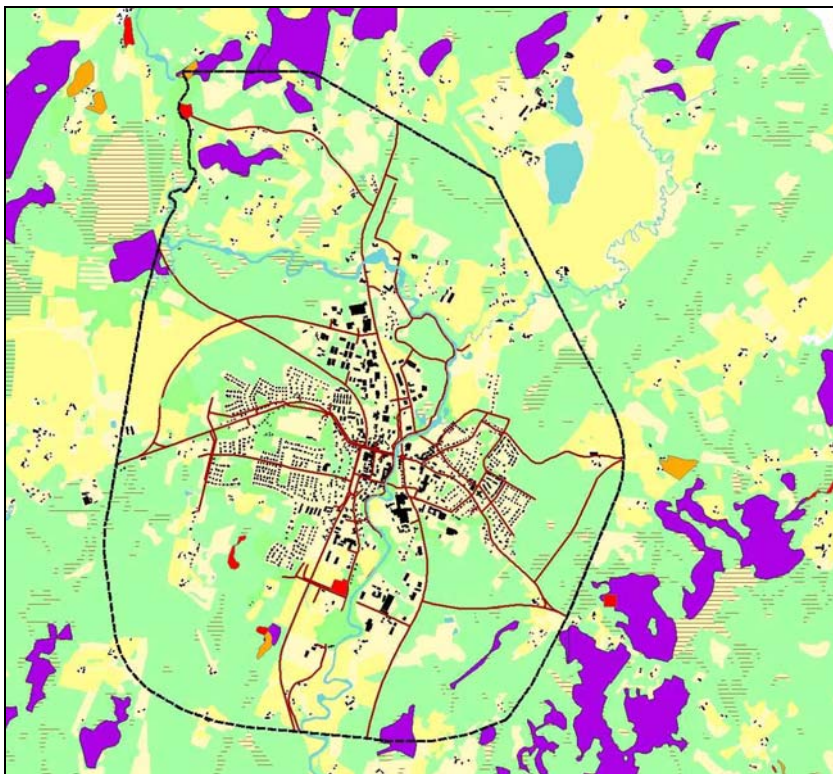
117. St. Ebbarp. Mindre lövskogsbestånd i nordvästsluttning

118. Svenljunga idrottsplats. Smal lövskogsbård söder och väster om idrottsplatsen.

119. Bergsäter. Spridda lövskogsbestånd längs Ätran och riksvägen.

Skogsvårdsstyrelsen har registrerat två **nyckelbiotoper**, lövskog norr Svenljunga 4:91 och grov barrskog på Kortöström 1:1.

Naturvärden enligt Skogsvårdsorganisationen

Inom planområdet förekommer sumpskogar (lila områden), nyckelbiotoper (röda områden) och naturvärdesobjekt (orangea områden) enligt Skogsvårdsorganisationens inventering.

Stora opåverkade områden

Stora opåverkade områden beskrivs i miljöbalkens 3 kap, under rubriken "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden". Inget stort opåverkat område förekommer inom planområdet.

Vattenområden

Våtmarker

I Länsstyrelsens inventering "**Våtmarker, Svenljunga kommun**", kompletterad 1992 av miljö- och hälsoskyddskontoret, anges att delar av fyra mossar ingår i planområdet. (Karta se sidan 11.)

6256:04 Store mosse, Ebbarps mosse.

6257:02 Mosse 2 km S Svenljunga.

6258:02 Mosse 2 km O Svenljunga.

6267:01 Mårtenstorpamossen

Vattendrag

Ätran och Lillån är av regionalt intresse för fritidsfisket. I Ätran finns också skyddsvärd fiskstam av regionalt intresse. Kommunerna inom Ätravattensystemet har bildat ett vattenvårdsförbund. Kommunens inriktning är att det bör utarbetas en fiskevårdsplan för Ätran, syftande till att utnyttja åns naturliga möjligheter till ett framstående fiskevatten.

Strandskydd

För att trygga allmänhetens tillgång till platser för bad och friluftsliv råder strandskydd på land och i vatten inom vissa områden. Strandskyddet är viktigt för att ge goda livsvillkor för djur- och växtliv. Strandskyddet innebär att det inom strandskyddade zonen är förbjudet att:

- uppföra nya byggnader och att ändra befintliga byggnader för annan användning eller att gräva eller förbereda för sådana byggnationer,
- utföra andra anläggningar eller anordningar som inkräktar på tillgängligheten enligt allemansrätten eller väsentligt försämrar livsvillkoren för växter och djur. Exempel på detta är båthamnar, bryggor etc.
- utföra andra åtgärder som kan skada växt- och djurliv, t ex att fälla träd.

Ätran och Lillån omfattas av strandskydd om 100 meter för större delen av dess sträckning där detaljplan inte gäller.
--

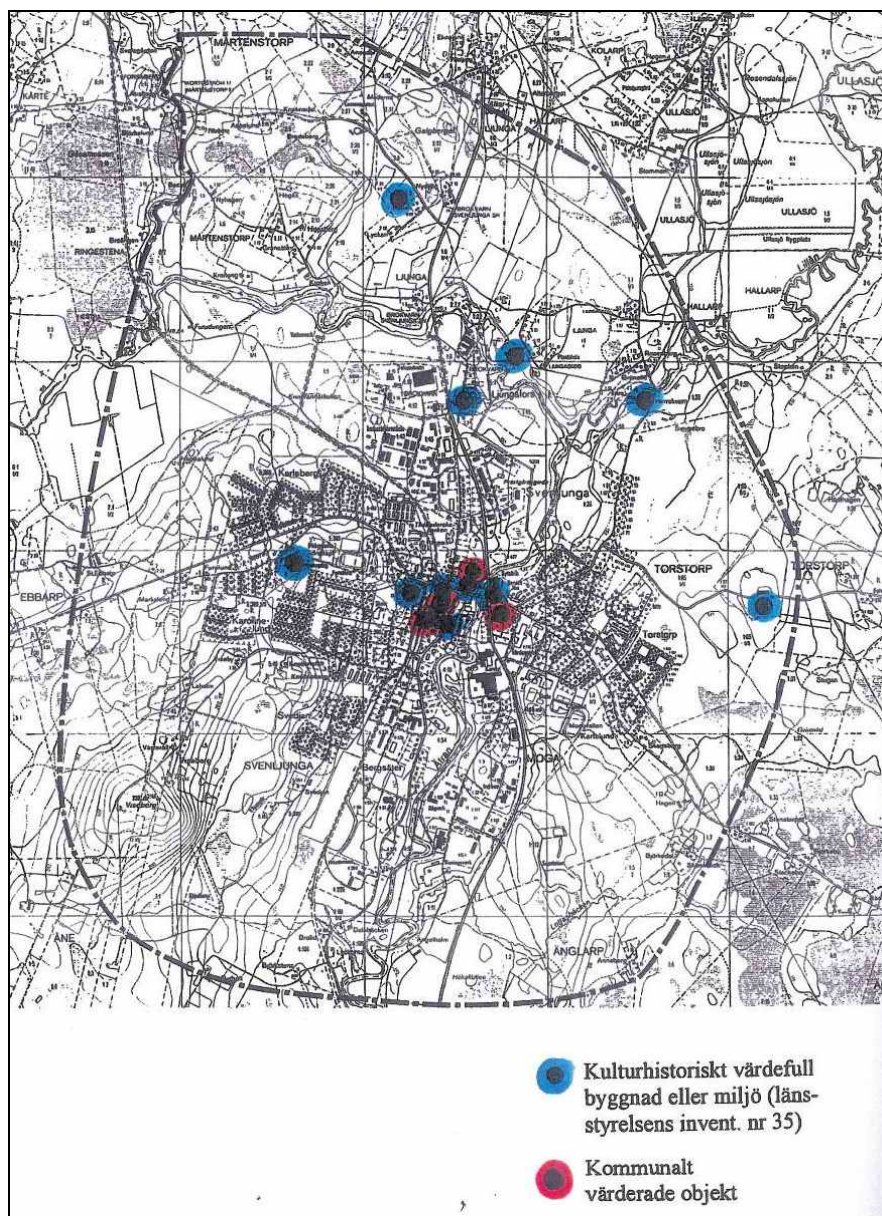
Upphävande av strandskydd söks hos länsstyrelsen. Om särskilda skäl finns kan dispens lämnas.

Kulturmiljövård

Riksintressen

Inga områden av riksintresse för kulturmiljövården har redovisats i centralorten.

Kulturmiljövårdsintressen

Fasta fornlämningar förekommer främst i parkområden inom den västra delen av centralorten, men även inom Visebergsområdet och vid Herrekvarn mm.

"Kulturhistorisk byggnadsinventering nr 35, Svenljunga kommun".

Älvsborgs länsmuseum 1985-1989. Rapportens syfte är främst att bilda underlag för kommunal planering och för handläggningen av bygglovärenden. Enligt utredningen finns följande objekt inom planområdet:

Brokvarn 4:6. Bostadshus från början av 1900-talet.

Svenljunga 4:154, hembygdsgård. Byggnader från 1700 - 1800-talet (sluttet).

Svenljunga 5:8, Annehill. Bostadshus från 1870, lillstuga och uthus från 1800-talet resp. 1900-talet.

Svenljunga 1:28, "Tenggrenska Villan". Bostadshus från 1800-talet.

Svenljunga 4:230. "Tornhuset". Bostadshus från 1870-talet. Affärslokal i bottenvåningen.

Svenljunga 5:162, f d hotellbyggnad, ursprungligen från 1700-talet. Rivningslov för byggnaden har beviljats under år 2001.

Svenljunga Landbogård 4:13, "Björksta". Bostadshus, lillstuga/uthus från 1890.

Torstorp 1:27, f d säteri. Bostadshus, ursprungligen från 1886. Flygelbyggnad magasin och ladugård från 1800-talet. Läge: öster om samhället.

Torstorp 1:49, "Herrekvarn". Bostadshus och vedbod från 1920-talet, ladugård och kvarn, ursprungligen från 1890-talet. Läge: nordöst om samhället, vid Lillån.

Ljungaskog 4:1, "Ljungafors". Bostadshus och redskapsbod från 1908. Läge: norr om samhället och Ätran.

Mårtenstorp 2:5. Bostadshus från 1790-1830. Läge: norr om samhället, söder om vägen mot Ringestena.

Kommunalt värderade objekt

Utöver dessa i läns museets inventering ingående byggnader har följande miljöer och objekt medtagits i utvecklingsprogrammet för den Centrala delen, januari 1992.

Svenljunga 35:6. Butiks- och bostadshus vid västra sidan av torget.

Svenljunga 13:1, f d Tingshus. Bibliotek mm.

Svenljunga 4:70 m fl. "Björn Bagare", restaurang och bostadshus

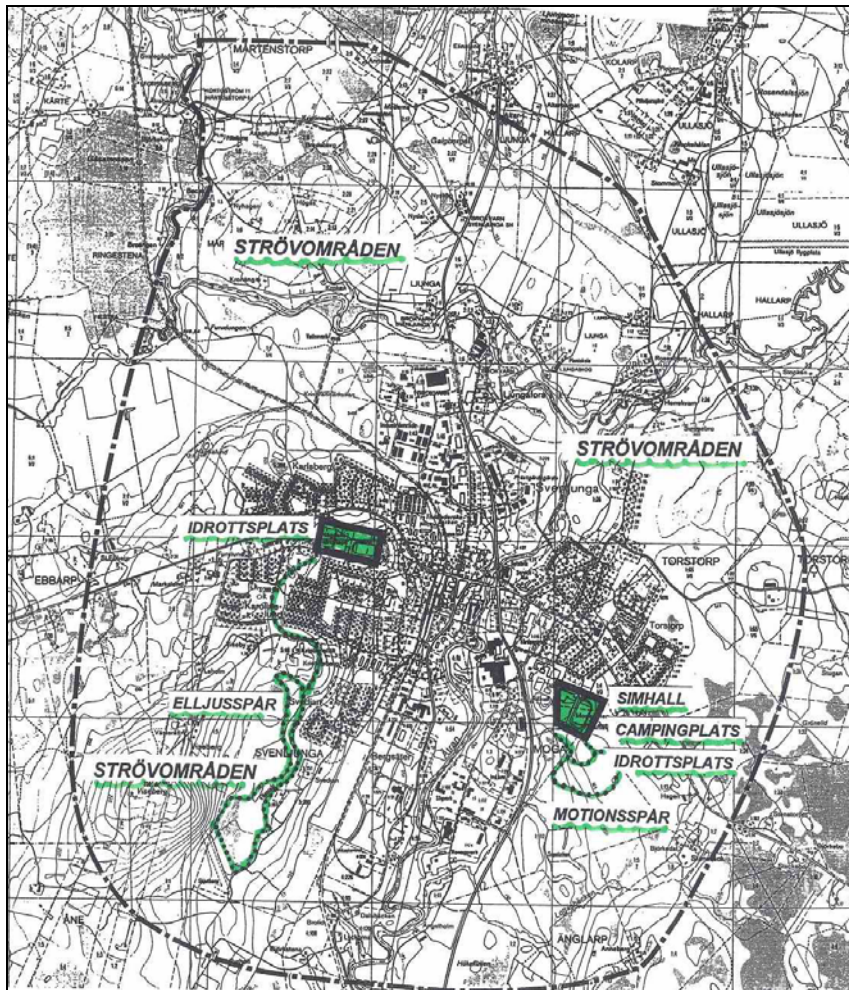
Svenljunga 4:62, f d järnvägsstation.

Svenljunga 4:16 och del av 13:1. Stationsgatans norrsida.

Svenljunga 1:1 m fl. Gammal stenbro och gravplats i vackert parkområde nordöst om centrum.

Kyrkogården 1:1 m fl. Svenljunga kyrka och kyrkogård öster om centrum.

Friluftsliv och rekreation

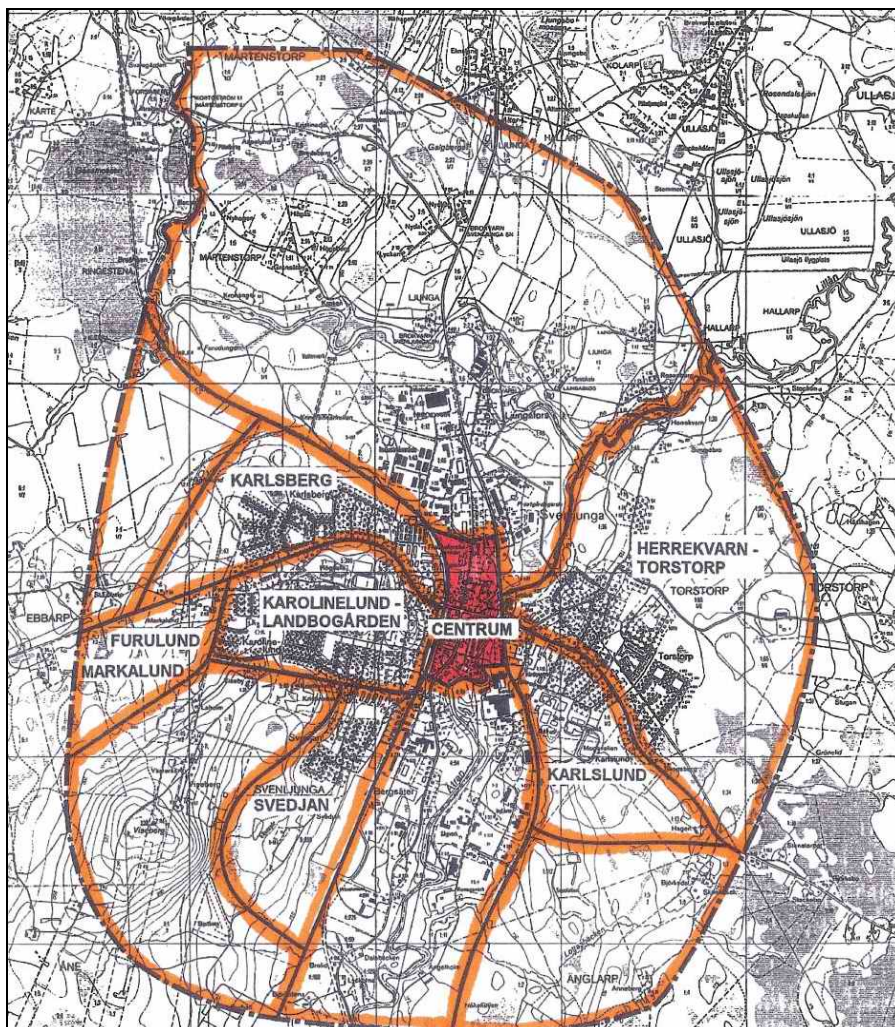

I Svenljunga centralort ges rika tillfällen till rekreation i olika terrängtyper. Ett elbelyst motionsspår utgår från idrottsplatsen och ett annat finns söder Mogaskolan. Märkta promenadspår finns inom Viseberg. Andra anläggningar är Högvalla med idrottsplats, bollplaner och tennisbanor, sim- och idrottshall samt idrottsplats med fotbollsplan och tennisbanor vid Mogaskolan. Övernattningsmöjligheter och ett tiotal matställen finns främst i centrum.

I Ätran ges tillfälle till kanotpaddling från Åsunden igenom hela kommunen till havet vid Falkenberg. Fritidsfiske kan bedrivas i Ätran och Lillån. I hembygdsgården finns hantverksalster och servering.

Bebyggelseområden

Bostäder

I centralorten finns cirka 1500 lägenheter varav drygt 60 % i småhus. 575 av lägenheterna är byggda före 1960. De vanligaste uppvärmningssätten är kommunal fjärrvärme, olja och olja + fastbränsle. Nästan 70 % av lägenheterna ägs av enskilda personer, drygt 20 % av allmännyttan och bostadsrättsföreningar m fl äger resten. Nästan alla bostäder är moderna.

Centrala delen är belägen i dalgången och gränsar i väster av f. d. järnvägen, i norr av Ätran, i öster av Ätran och Falkenbergsvägen samt i söder ungefärligen av en f. d. träindustri och reningsverket. Inom området ligger centralortens och kommunens kommersiella, administrativa och kulturella centrum. Ätrons blåa och grönkantade band rinner genom hela området. Stora delar av bebyggelsen i centrum tillhör de äldsta i centralorten. Många miljöer och objekt är bevarandevärda från såväl kulturhistorisk synpunkt som av naturhänsyn, bland annat flera byggnader utmed torgets västra sida

och sydspets samt Ätran med närområden. C:a 12% av centralortens befolkning bor i centrala delen. Av dessa bor mer än hälften i själva centrum.

Västra delen omfattar bostadsområdena Karlsberg, Karolinelund och Landbogården. Dessutom ligger Landboskolan med lågstadium och förskola, Högvalla idrottsplats, hembygdsspark samt det stora naturområdet Viseberg inom denna del.

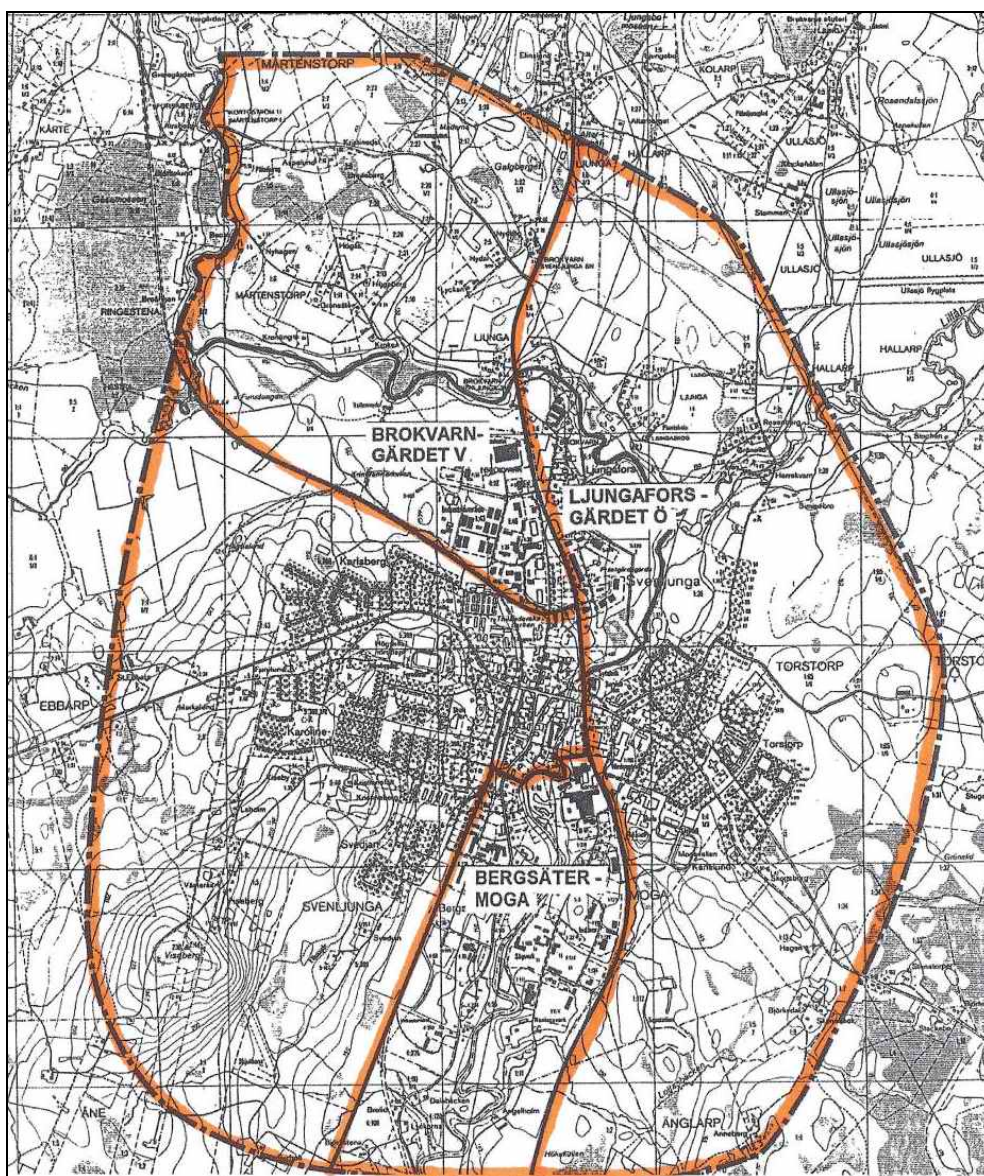
Bostadsområdena inrymmer såväl tätare som glesare bebyggelse och har i huvudsak tillkommit från 1950-talet och framåt. Den senaste utbyggnaden har skett i Karolinelund och Svedjan.

Östra delen omfattar bostadsområden på Torstorp, Karlslund och en mindre grupp vid Herrekvarnsvägen. Flera allmänna serviceanläggningar finns också inom området såsom Mogaskolan med låg- mellan- och högstadium, servicehuset Klockaregården, kyrka och kyrkogård, läkarstation och sjukstuga samt förskola.

Bostadsområdena består huvudsakligen av småhusbebyggelse som har tillkommit från 1950-talet och senare. I nordöstra delen av Torstorp har den senaste utbyggnaden skett.

Södra delen innehåller endast ett fåtal bostäder.

Verksamheter

I centralorten finns fyra arbetsområden för industriell verksamhet. Dessa är Brokvarn - Gärdet västra och Prästgårdsgärdet i norr samt Bergsäter och Moga i söder.

Brokvarn - Gärdet västra omfattar industrier, bilservice, möbel- och järnaffär, naturbruksgymnasium samt några bostadsfastigheter utmed Boråsvägen. De största arbetsplatserna idag är Scandfilter och Lastbilscentralen i Svenljunga - Tranemo.

Området trafikmatas från Spinnaregatan och Boråsvägen. Spinnarevägen utgör en första etapp av en framtida västlig förbifartsled.

På **Prästgårdsgärdet (Gärdet östra) Ljungafors** omfattar den förstnämnda

delen industrier, räddningstjänststation, viss handel och bilservice.

Området trafikmatas från Nya Boråsvägen. Här finns ännu obebyggda ytor inom planlagt område. Inom Ljungaforssdelen finns äldre bostäder och obebyggda, gröna områden. Området ligger i anslutning till Nya Boråsvägen och Kyrkogårdsgatan.

Bergsäter ligger söder om centrum och mellan gamla järnvägen och Ätran. Det omfattar industrier och andra verksamheter, allmänt ändamål, bostäder och butiker samt obebyggda grönområden. Bevaransvärd natur finns utmed Ätran. Ett återställande av gamla slakteriet vore av intresse. Igenom området löper Kindsvägen, vilken förbinds med väg 154 med en bro över Ätran.

Moga ligger söder om centrum och mellan Ätran och Falkenbergsvägen. Där har byggts ut industrier, fjärrvärmeverk, reningsverk och ett fåtal bostäder. Utmed Ätran finns bevaransvärd natur. Flera stora arbetsplatser ligger inom området, bl a Elmo Leather AB och Samhall AB. Området trafikmatas från Falkenbergsvägen via Kyrkogatan och Stapelvägen.

Allmän service

Gymnasieutbildning finns i Borås, Kinna och Tranemo. Härutöver finns utbildning inom Komvux gymnasieskola och Musikskolan samt diverse kursverksamhet.

Vid Naturbruksgymnasiet bedrivs en utbildning med särskild inriktning i den nordvästra delen av samhället. Här undervisas ca 120 elever, dels i en treårig gymnasielinje och dels i andra utbildningar, t ex en ettårig skogsutbildning. En påbyggnads utbildning med inriktning på hjortuppfödning finns också. Därutöver bedrivs en omfattande kursverksamhet med kortkurser. Den 3-åriga utbildningen sker inom tre verksamhetsområden: Skog, häst och jakt/viltvård.

Utöver gymnasieutbildningarna m. m. pågår högskolekurser i samarbete med Högskolan i Borås, Hållbart familjeskogsbruk, Växjö universitet och Göteborgs universitet. (Se karta föregående sida)

Äldreomsorg

Vård av äldre och funktionshindrade personer bedrivs vid 3 serviceinrättningar i Svenljunga. Klockaregårdens särskilda boende inrymmer 71 bostäder samt dagcentral. 56 bostäder är avsedda för personer med fysiska funktionshinder och 15 bostäder är speciellt anpassade för personer med demenssjukdom. På Furubergsgården finns 24 bostäder fördelat på 16 anpassade bostäder för personer med fysiska funktionshinder och 8 bostäder för personer med demenssjukdom. Mårtensdal vid Kindsvägen inrymmer 5 lägenheter samt gemensamhetsutrymme för psykiskt funktionshindrade. Vidare finns 15 bostäder fördelat på 3 gruppboende samt 8 lägenheter för utvecklingsstörda. För barn och ungdomar med utvecklingsstörning och/eller fysiska funktionshinder finns ett korttidsboende med 4 platser. (Se karta föregående sida)

Hälso- och sjukvård

Inom vårdcentralen vid Klockaregatan finns distriktsläkare och distriktssköterska samt tillgång till sjukgymnastik, arbetsterapi, mödravård, barnavård och folktandvård. Större sjukvårdsresurser finns vid lasaretten i Skene och Borås. (Se karta föregående sida)

Övrig service

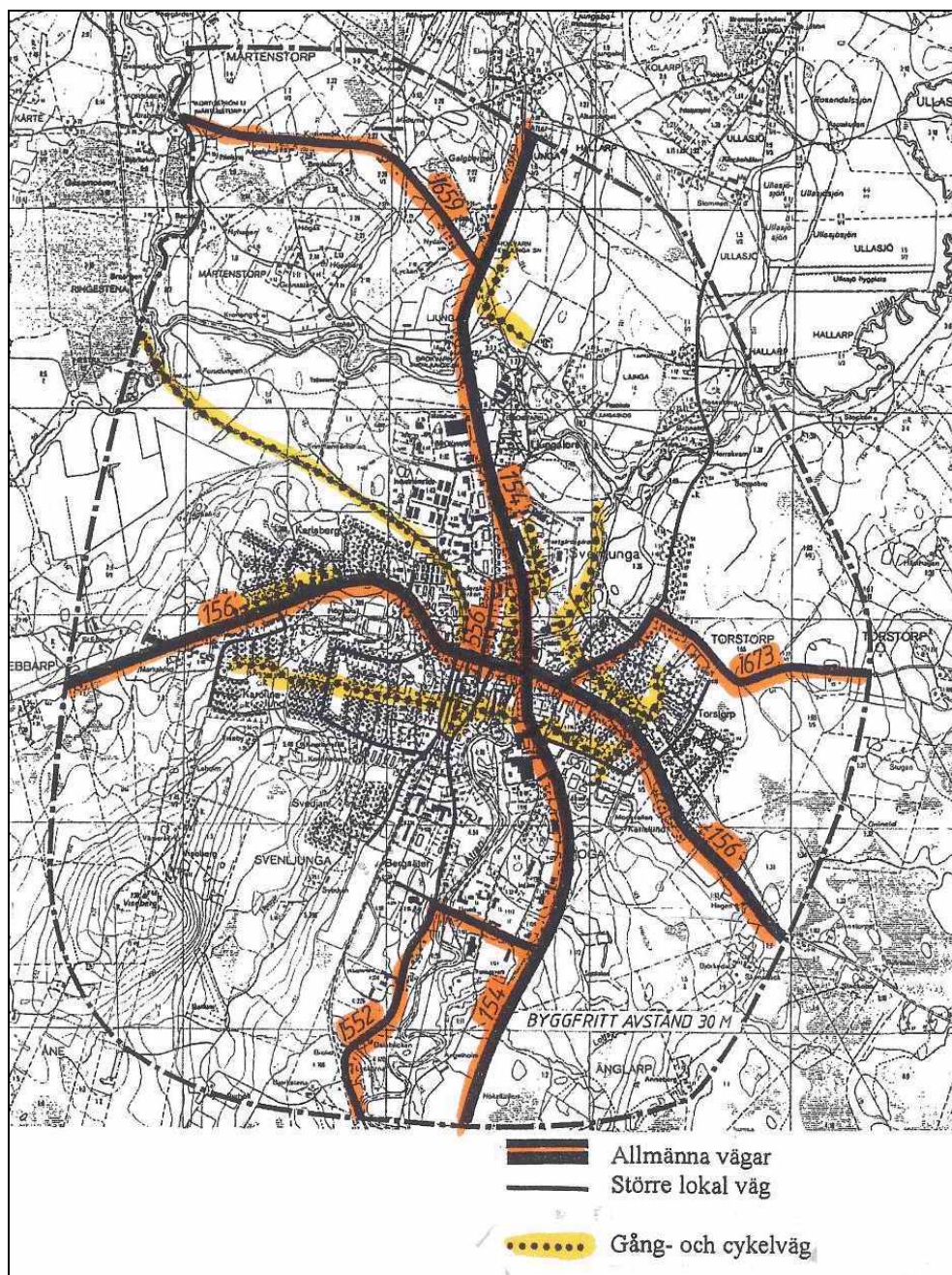
Handel

I tätorten Svenljunga är det angeläget att bibehålla och stärka centrum som tyngdpunkt för dagligvaruhandel och service. Detta har studerats i utvecklingsprogrammet för Centrala delen. Där redovisas i Utvecklingsprogrammet stora möjligheter till utveckling av den centrumservice som finns både i

väster, öster och norr om nuvarande centrumbebyggelse.

Samhällets kommersiella service är till mycket hög grad belägen inom centrumområdet och i huvudsak koncentrerad till området kring torget. Viss kundinriktad verksamhet som är i behov av stora tomter har etablerat sig inom Gärdet västra och Prästgårdsgärdet.

Vägar och trafik

Vägnät

De allmänna vägar som berör Svenljunga centralort är följande:

- Väg 154 Hallands länsgräns vid Vik - Kila (27)
- Väg 156 Ryamotet riksväg 40 - Jönköpings läns gräns vid Portesbo
- Väg 1552 Holsljunga k:a - Stapelvägen / Svenljunga (154)
- Väg 1659 Ringestena – Brokvarn / Svenljunga (154)
- Väg 1673 Svenljunga (156) - Månstadskulle (1688)

Beskrivning av vägarna 154, 156 samt 1552 m.m.

De två länsvägarna 154 och 156 är de viktigaste trafiklederna. De möts strax öster om centrum i en fyrvägs korsning. Korsningen 154/156 visade sig med ökande trafikbelastning bli en riskfaktor. En reglering av korsningen blev nödvändig varför den nuvarande rondellen anlades.

Förbättringar av vägnätet som föreslås i planen:

- ny förbifart i nordväst mellan väg 156 och väg 154 via Spinnaregatan
- ny förbifart i sydöst mellan väg 156 och väg 154.

Båda dessa leder avlastar centralorten och särskilt centrum från omotiverad genomfartstrafik.

Vägverket meddelar dock att man inte har planer på omdragning av väg 156 inom närmaste framtid, inte presenterade i "Regional infrastrukturplan för Västra Götaland 2004-2015".

Gång- och cykeltrafik

I samband med upprättandet av områdesplanen för centralorten 1977 utarbetades ett förslag till gång- och cykelvägnät, i första hand inom västra delen av samhället. Det i detta förslag viktiga öst- västliga gc-vägstråket Karoline-lund - centrum - Mogaskolan, med bro över Åtran och tunnel under väg 154, har anlagts. Därutöver har i samband med detaljplanering tillkommit gc-vägar på Torstorpsområdet. (Se karta föregående sida för befintligt gc-nät).

Kollektivtrafik

Regiontrafiken mellan Göteborg och Gislaved går som snabbuss- och komfortbusslinjer via Kinna, Svenljunga och Tranemo. Bussarna angör Landvetter flygplats och centralstationen i Göteborg.

Landsbygdstrafiken från Svenljunga till Borås går via Sexdrega, Hillared och Lockryd. I Lockryd kan man via bussbyte nå Länghem och Limmared. Från Svenljunga går denna busslinje mot Holsljunga, Överlida, Mjöback och Älvsered. Via bussbyte i Älvsered når man till Falkenberg.

Med region- och landsbygdsbussar förbinds Svenljunga med Borås, Göteborg och Tranemo med som regel 30-minuterstrafik morgon och kväll samt entimmestrafik övrig tid.

Till arbetsplatserna i tätorten sker en viss arbetspendling med buss. Högsta-

dieeleverna i Svenljunga kommun åker till Mogaskolan med linjetrafikens bussar, samt med speciella skolbussar från Kindaholmområdet.

Bussar på tre servicelinjer förbinder orterna i Kindaholmsdelen med Svenljunga med en daglig tur och returresa. De har ett mycket litet antal resande, men fyller en viktig funktion för äldre och rörelsehindrade. Intentionen är att den skall underlätta för invånarna att bo kvar på landsbygden.

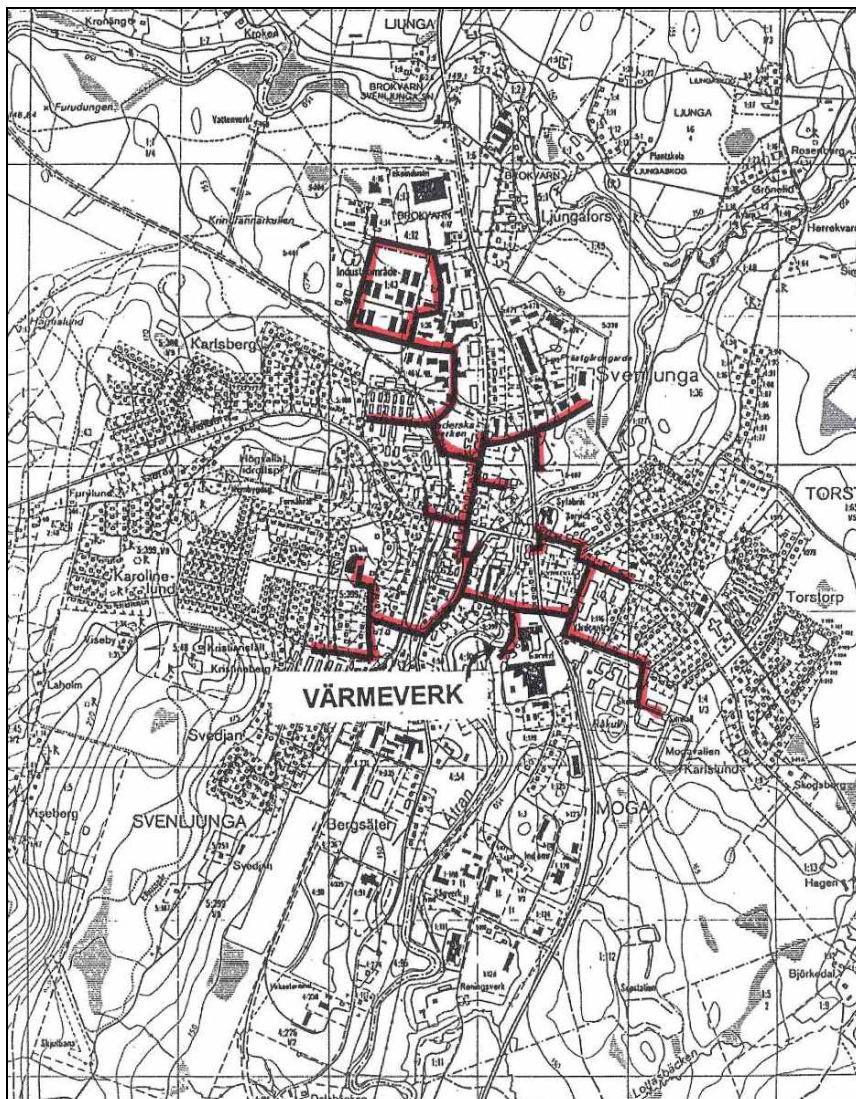
Trafiknätsanalys

Utvecklingsmöjligheter: En trafiknätsanalys har 1999 upprättats för tätorten. I denna föreslås bland annat att väg 156 skall ges en ny sträckning söder tätorten, rakt över det värdefulla natur- och rekreationsområdet Viseberg. Det förslaget upptas inte i förevarande plan. I analysen har man pekat på att främst Brogatan och Kinnagatan (väg 156) samt anslutande del av väg 154 har låg kvalitet. För busstrafiken är kvaliteten god. För utryckningstrafiken är den god eller mindre god. Trafiken med farligt gods bedöms inte orsaka konflikt med annan trafik. Dock belastas centrum i relativt hög grad.

För gång- och cykeltrafiken har redovisats möjligheterna att mer eller mindre säkert korsa trafikleder. De större lederna har generellt låg säkerhet för gång- och cykeltrafiken, medan gatorna i bostadsområdena har god eller mindre god säkerhet.

Teknisk försörjning

Energi

I kommunens översiktsplan behandlas bl a de olika energislag som finns i kommunen. Fjärrvärme finns i centralorten. Värmeverket ligger i Moga och försörjer ett 60-tal av de större fastigheterna i de centrala delarna. Den installerade effekten är ca 30 MW varav 12 MW är fastbränsle och resterande olja. Abonnerad effekt är ca 19 MW varav Elmo Leathers andel är 11 MW.

Bland de större fastigheterna finns skolor, vårdinrättningar, församlingshem, kommunhus, bostäder och små industrier.

Vatten och avlopp

Den detaljplanelagda samhällsbebyggelsen är ansluten till den kommunala vatten- och avloppsanläggningen.

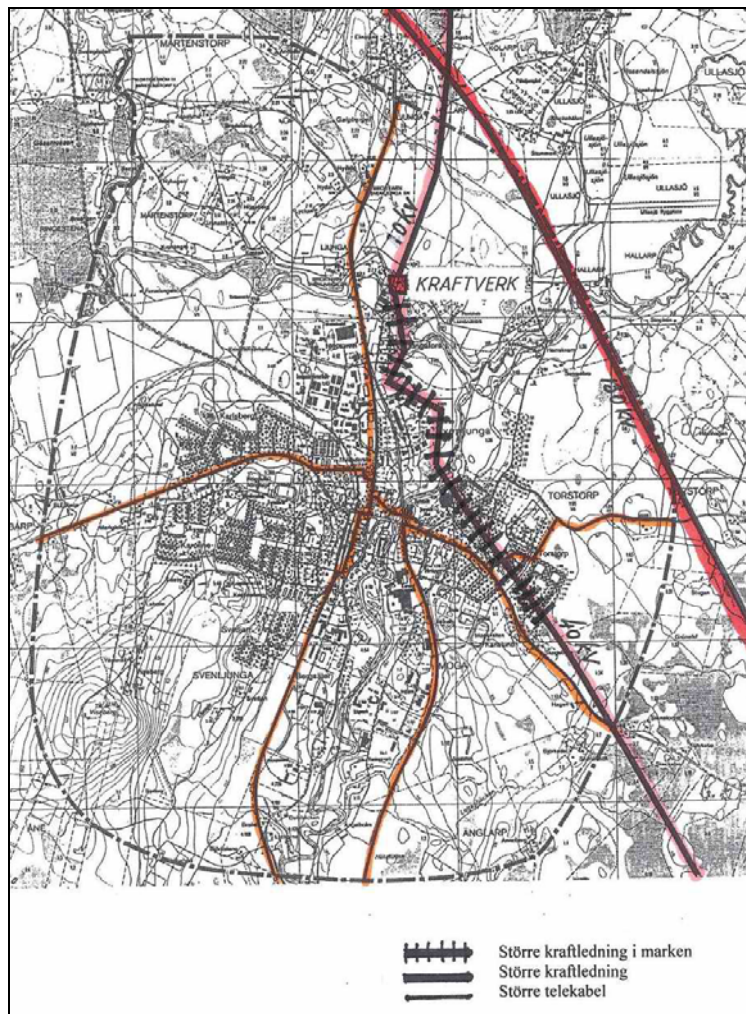
Renvatten erhålls från en vattentäkt med vattenverk, belägen i samhällets nordvästra del alldeles intill Åtrans södra sida, i den s.k. Prästaskogen. Enligt vattendom från år 1977 fastställdes det maximalt tillåtna vattenuttaget till 3 000 m³/dygn. Det genomsnittliga vattenuttaget är ca 1 000 m³/dygn, dvs $\frac{1}{3}$ av det möjliga. Skyddsbestämmelser för tåkten är fastställda i samma dom. Reservvattentäkt bör utredas. En högreservoar finns i samhällets västra del belägen på Visebergsområdet. Vattenkvaliteten är bra. Ledningsnätet är förhållandevis bra och består till största delen av plaströr. En tryckstegringsstation finns för delar av Karolinelundsområdet. Gamla servisanslutningar av galv håller successivt på att saneras bort.

Runt vattenverket ligger ett skyddsområde för vattentäkt.

Samhällets avloppsvatten leds via fem pumpstationer till avloppsreningsverket beläget på Mogaområdet i samhällets södra del. I dag betjänar avloppsreningsverket både kommunens nät och Elmo Leather AB. Avsikten är att företaget skall ta om hand sitt spillvatten i en egen anläggning, medan kommunen i sitt avloppsreningsverk tar om hand övrigt spillvatten. Luktstörningarna beräknas komma att minska med denna lösning.

VA-nätet är av tämligen god standard. Dock saknas dagvattenledningar inom vissa begränsade äldre områden. Lokalt omhändertagande av dagvatten sker på ett par platser. Sanering av VA-nätet sker fortlöpande – dock ej i erforderlig takt.

El och tele

Vattenfall är nätägare av elkraft till samhället. Kraft och kultur är distributör av elkraft till samhället. En 40 kV:s kraftledning kommer från sydöst och är markförlagd genom bebyggelsen i Torstorp fram till Svenljunga ställverk.

Resterande del av ledningen är riven. De ledningar som återstår är 10 kV-ledningar och lägre.

I östra kanten av planområdet och parallellt med den förstnämnda luftledningen passerar en 130 kV:s kraftledning.

Telias ledningar för mellanortsnätet löper huvudsakligen utmed de allmänna vägarna. Den väst-östliga kabeln passerar norr om nuvarande centrum och ledningen från Månstad ansluter via östra Torstorp till ledning i Tranemo-vägen. Mellanortsnätet utgör riksintresse.

Avfallshantering

Kommunens avfallsanläggning är belägen vid Änglarp ca 5 km söder om centralorten. Koncesssionsnämnden beviljade tillstånd för verksamheten senast år 1991. Förutom olika deponier finns på området bl a våganläggning, återvinningsgård samt utrymmen för mellanlagring av miljöfarligt avfall. Arbete pågår med att avsluta deponierna.

I samhället sker insamling av avfall normalt varannan vecka för hushåll. Vid kompostering av hushållsavfall sker hämtning normalt en gång per månad. Tre återvinningsplatser med containrar finns i samhället. Lokala upplagsplatser för trädgårdsavfall finns på två platser. En deponi för industrislam och skinnavfall är belägen ca 600 m öster om reningsverket. Miljöprövningsdelegationen beviljade tillstånd för fortsatt deponering 2004 och 2005. Därefter skall den avslutas.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Bebyggelseområden skall lokaliseras med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. Det kan avse bristande markstabilitet eller radonförekomst. Det kan också gälla risker för störningar i form av buller, luft- och vattenföroreningar och olägenheter för människors hälsa. I 9 kap 3 § MB beskrivs begreppet olägenhet för människors hälsa enligt: "Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig."

Riskbedömning

En risk- och sårbarhetsanalys är upprättad och antagen av fullmäktige.

Vatten

Sjöar med en yta större än 10 ha omfattas av kalkningsplanen. Reservvattentäkt finns i anslutning till vattenverket.

Luftvård

Enligt 5:e kapitlet Miljöbalken ska kommunen iaktta att miljökvalitetsnormen för luft inte överskrids vid planläggning. Enligt 5:9 Miljöbalken är det regeringen som bestämmer vilka regler som gäller för mätning av luftföroreningar.

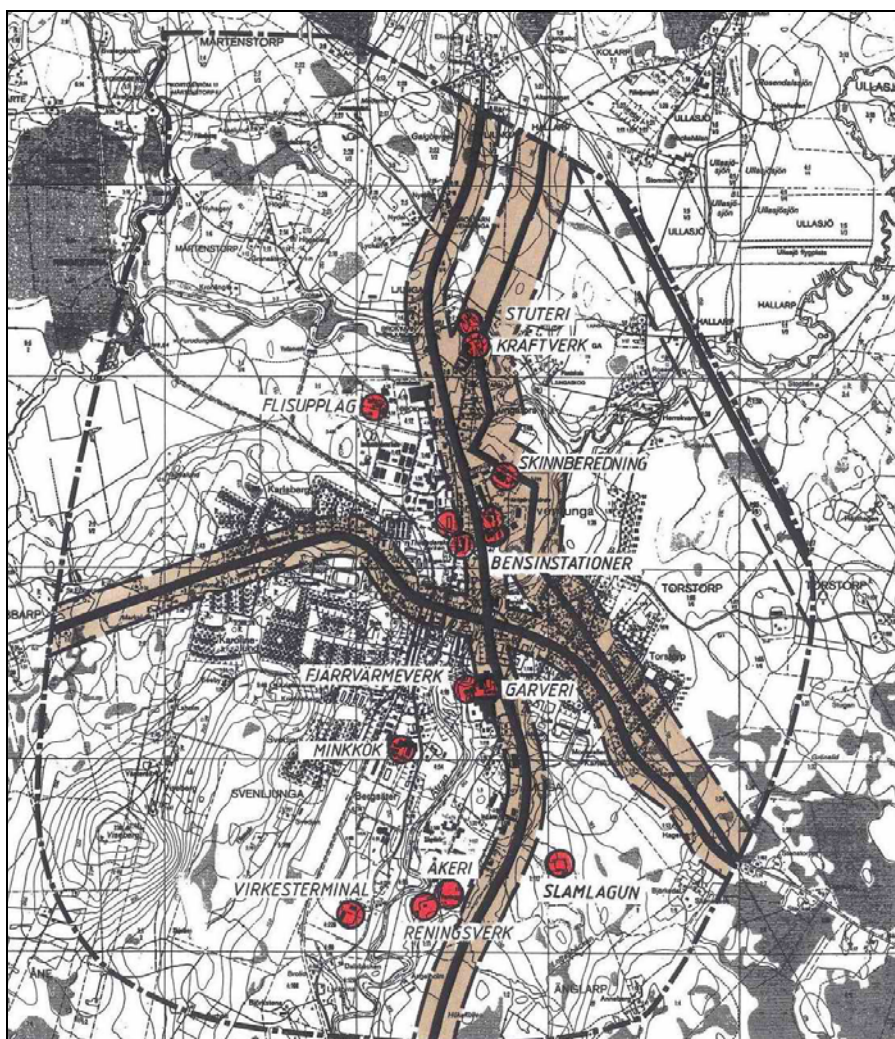
Verksamheter

Elmo Leather AB, Änglarps avfallsupplag, Svenljunga Värmeverk och Svenljunga reningsverk har tillstånd enligt miljöskyddslagen. Utöver dessa finns flisupplag och bensinstationer.

Änglarps sopstation, ca 5 km söder Svenljunga tätort, utnyttjas av både Svenljunga och Tranemo kommuner

Verksamheternas omgivningskonsekvenser vid planering av arbetsområden jämte generella skyddsavstånd redovisas i Boverkets rapport, Bättre plats för arbete. Enligt delrapporten "Miljö, hälsa och säkerhet" i kommunens översiktsplan bör nämnda riktlinjer normalt följas vid planläggning enligt PBL och vid prövning enligt MB.

Störningar/Buller

Bullernivåerna är låga i samhället. Enligt trafiknätsanalysen är ett antal fastigheter i centrum störda av trafikbuller. I övrigt finns inga skjutbanor och ingen bullrande industri, som kan störa bostadsbebyggelsen.

Rekommenderade byggnadsfria avstånd för vägtrafikens säkerhet för allmänna vägar:

- länsväg 154 30 meter
- övriga allmänna vägar 12 meter

Rekommenderat avstånd mellan bostäder och väg med hänsyn till trafikbuller och avgaser:

- länsväg 154 cirka 100 meter
- övriga allmänna vägar med betydande trafik 50 meter

Trafik

De hälso- och säkerhetsrisker som trafiken står för är främst luftföroreningar, buller och olycksfall. Vägar där trafiken kan medföra störningar för eller störas av närliggande bebyggelse är i första hand vägarna 154, 156 och Järnvägsgränd - Kindsvägen. I väglagen finns bestämmelser om byggnadsfria avstånd från allmän väg. Rekommendationer om skyddsavstånd längs allmänna vägar och förslag om utbyggda gång- och cykelvägar finns i planen.

Störningar kan t ex uppkomma vid hårt trafikerade vägar. I rapporten "Bättre plats för arbete" redovisas lämpliga skyddsavstånd mellan störande verksamheter och bostäder. Olycksrisker uppstår främst där trafiksäkerheten är låg på vägar med stor trafikmängd i förhållande till plan- och profilstandard samt dålig trafikseparering.

Räddningstjänststationen är välplacerad med hänsyn till insatstid. I räddningstjänstförbundet sker fortlöpande planering av beredskap och förebyggande arbete.

I aktualitetsförklaringen av översiktsplanen ingår rapporten, "Naturvård, miljövård, hälsa och säkerhet m m", som bl a behandlar frågor om hälsa och säkerhet. Dessutom finns i utvecklingsprogrammet för Centrala delen en redogörelse för miljöstörande anläggningar.

Vägnätet kännetecknas i allmänhet av en ganska hög plan- och profilstandard. Vid blandning av olika trafikslag kan trafikrisker förekomma. Behov av åtgärder finns då i syfte att öka trafiksäkerheten i allmänhet och särskilt vid plankorsningar mellan gc-väg och rikligt trafikerad gata. Trafikriskerna har närmare beskrivits i trafiknätsanalysen för centralorten.

En utbyggnad av ett från motortrafik separerat gc-vägnät samt hastighetsnedsättande åtgärder på bilvägnätet skulle starkt bidra till en ökad trafiksäkerhet.

Transporter med farligt gods

De flesta transporterna av farligt gods - bl a gasol, soda, oljor m m - sker på de större vägarna, varvid transporter till och från tätorten sker via länsvägarna 154 och 156. Väg 154 är primärled för farligt gods. Kommunen eftersträvar bättre kartläggning av kemiska ämnen och miljöfarligt avfall samt att utnyttja vägvalsstyrning där det är lämpligt.

Föroreningar i mark och vatten

Svenljunga kommun ligger inom en del av västra delen av Sydsvenska höglandet. Dominerande bergarter inom området är svårvittrad gnejs som överlag täcks av ett tunt moräntäcke. Årsmedelnederbörden (900-1000 mm/år)

är dessutom hög. Sammantaget medför detta att vegetationens och markens förmåga att motstå den sura nederbörden är dålig inom stora områden.

Enligt Länstyrelsens MIFO-inventering finns tio fastigheter där marken kan vara förorenad. Fastigheterna är:

Svenljunga 5:466	Svenljunga 1:30	Svenljunga 1:40
Svenljunga 41:1	Svenljunga 5:467	Moga 1:108
Moga 4:1	Moga 1:111	Moga 1:11
Moga 1:22 (SPIMFAB)		

Inventering av gamla bensinstationer pågår. Stationer som nedlagts under perioden 1969 – 1994 saneras av SPI Miljösaneringsfond AB, en fond som bildats av oljebolagen i Sverige.

Kommunens miljöenhet har 2004-03-25 utarbetat ett förslag till handlingsplan för förorenade områden. Handlingsplanen har inte fastslagits av kommunstyrelsen för beslut.

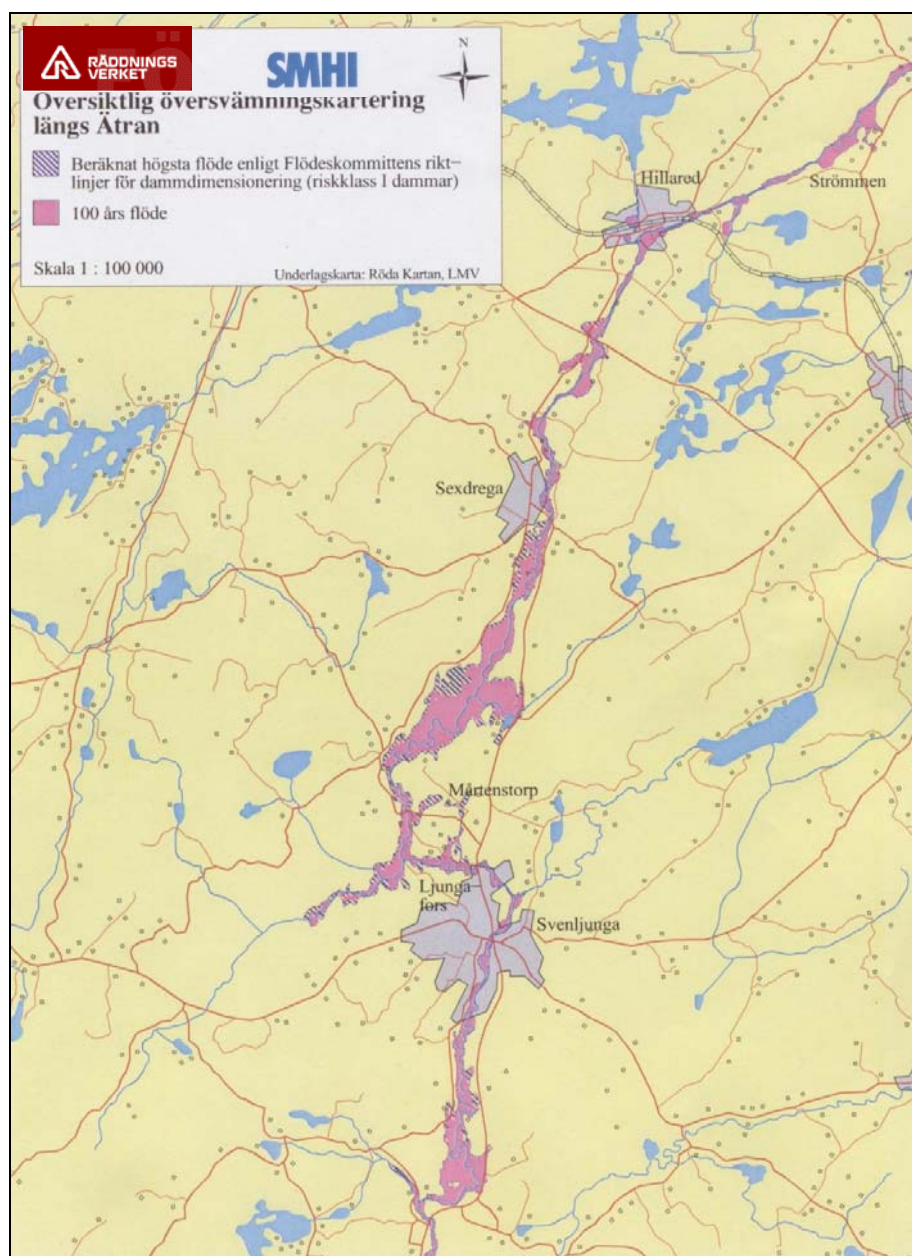
Radon

En översiktlig markundersökning finns i kommunen från 1986. Under 1996 har en mer detaljerad studie gjorts av markradon och gammastrålning. Högrisk- eller normalriskområden kan förekomma i området. Svenljunga samhälle ligger i huvudsak inom normalriskområde, men lokala högriskzoner kan finnas i Ätrans dalgång.

Den markradonundersökningen som är gjord i Svenljunga kommun är baserad på fältmätningar gjorda 1996 i ett samarbete mellan Svenljunga kommun och Göteborgs universitet. I rapporten "Markradonförekomst i Svenljunga kommun", Miljö- och hälsoskyddskontoret 98:2, redovisas uppskattade radonhalter. *Det sammanfattade rapportresultatet är att radonhalterna överlag ligger på normal nivå men är förhöjda i den nordligaste delen av kommunen lite under det normala i sydost.* I ett högriskområde kan radonhalter överstiga 50 kBq/m³. Sannolikheten är beräknad till 50-75 % att radonhalter överstiger 50 kBq/m³ enligt analysen.

I översiktsplanen rekommenderas att radonmätningar alltid föregår bostadsbyggande. Detta överensstämmer med rådande rutiner, som innebär att radonmätning ska utföras. I annat fall krävs radonsäkert utförande.

Översvämning och skred

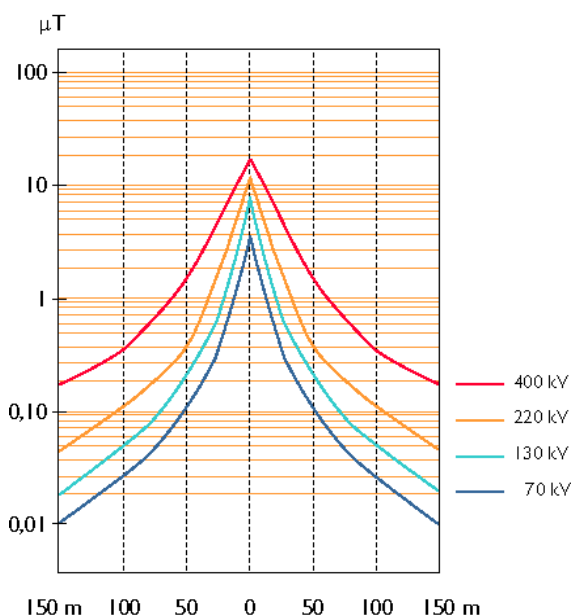
Utdrag ur "Översiktlig översvämningskartering längs Ätran sträckan Vist till Kattegatt", utförd av SMHI på uppdrag av Statens Räddningsverk, 2000. (Kartan är ej skalenligt redovisad i den fördjupade översiktsplanen.) Copyright Statens Räddningsverk

Längs Ätran finns områden med risk för översvämning. Delar av planområdet ligger inom område där det finns risk för översvämningar. Områden med översvämningsrisk är redovisat i SMHI:s översvämningskartering, "Översiktlig översvämningskartering längs Ätran, sträckan Vist till Kattegatt", upprättad på uppdrag av Räddningsverket år 2000. Beräknat högsta flöde enligt Flödeskommitténs riktlinjer för dammdimensionering (riskklass 1 dammar) samt beräkning av 100-års flöden berör ett område nära Ätran där risk för översvämning föreligger. B1a innebär det att sannolikheten för översvämning är ca 63 % på 100 år och 10 % på 10 år i detta område.

Risk för översvämning och skred bedöms som låg i aktuellt område. Ätrons vattennivå varierar visserligen, men detta föranleder ändå inte skred eller översvämningar. Kommunen har ansökt om kommunala naturvårdspengar för att ytterligare minska Ätrons översvämningsrisk.

Elektromagnetiska fält

I dagsläget finns inga gränsvärden för magnetfält utan försiktighetsprincipen skall tillämpas. Magnetfält avklingar snabbt med avstånden. Ett värde som bedöms ge betryggande säkerhet enligt Statens Strålskyddsinstitut är det magnetiska kraftfältet om $0,2 \mu\text{T}$ (microTesla).

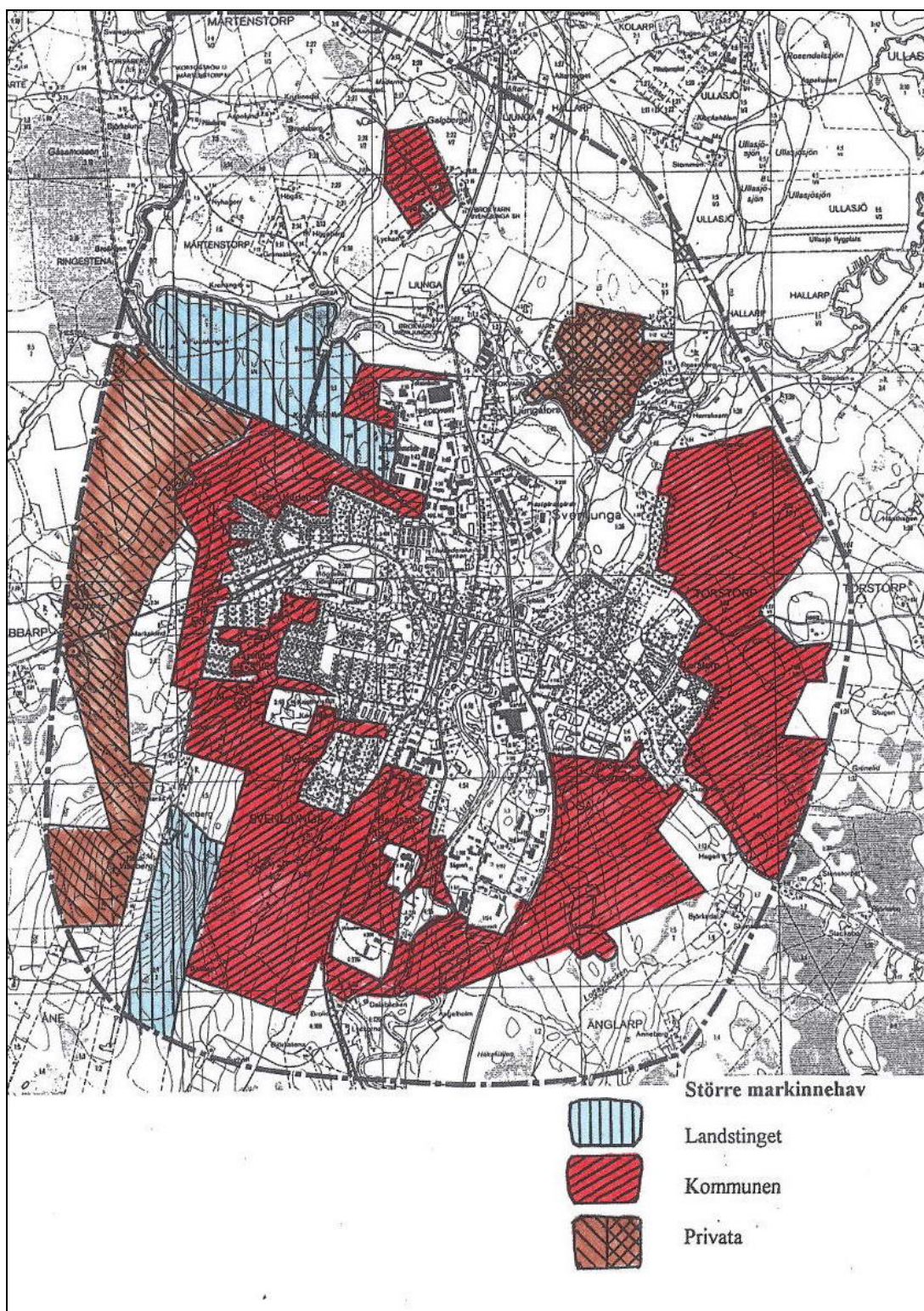

Källa: Statens Strålskyddsinstituts hemsida

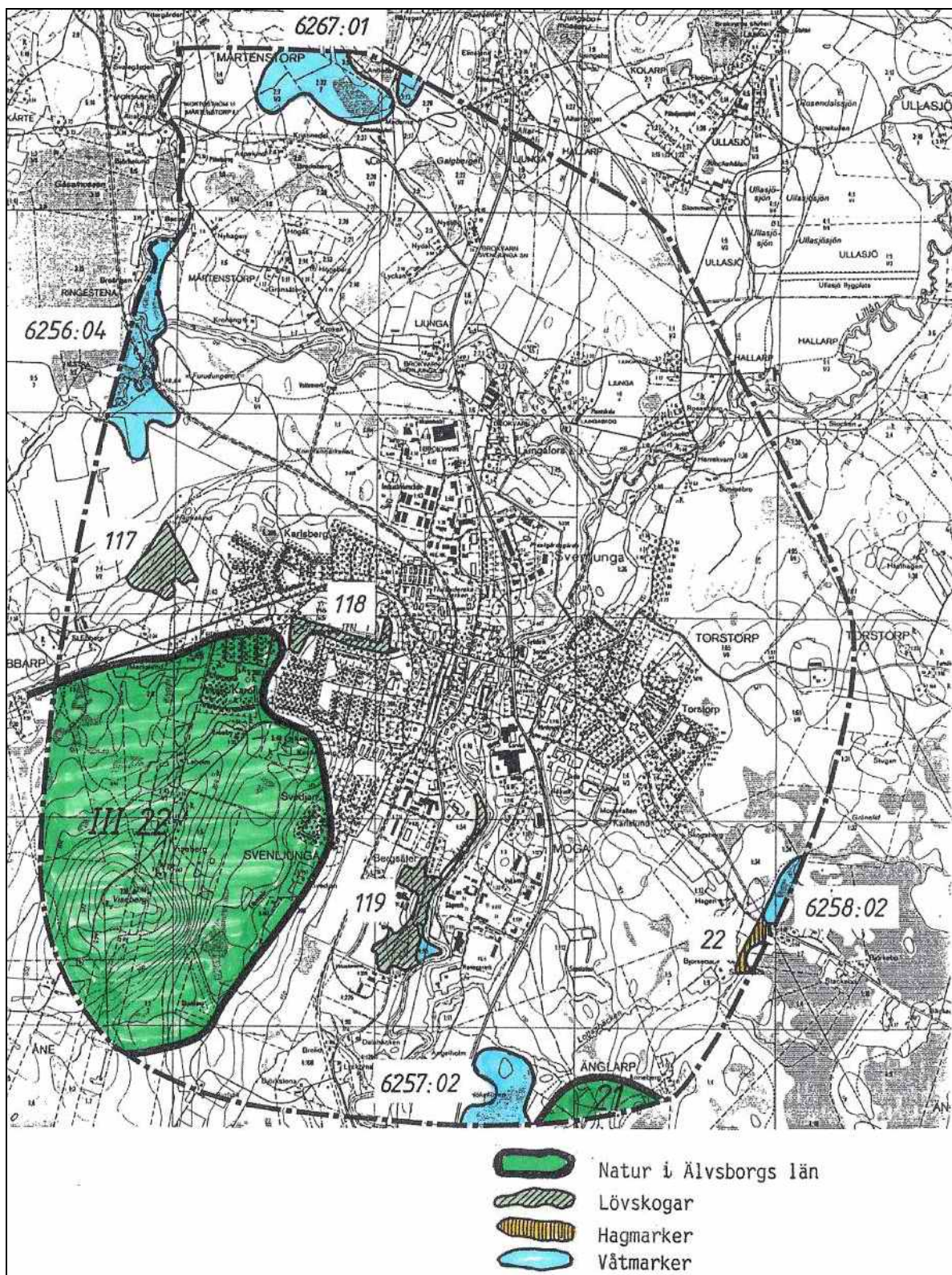
Bilden visar magnetiska kraftfält på olika avstånd från store kraftledningar. Enligt bilden ovan bör avståndet mellan t ex en 130 kV-ledning och bostäder vara ca 50 m.

KARTBILAGOR

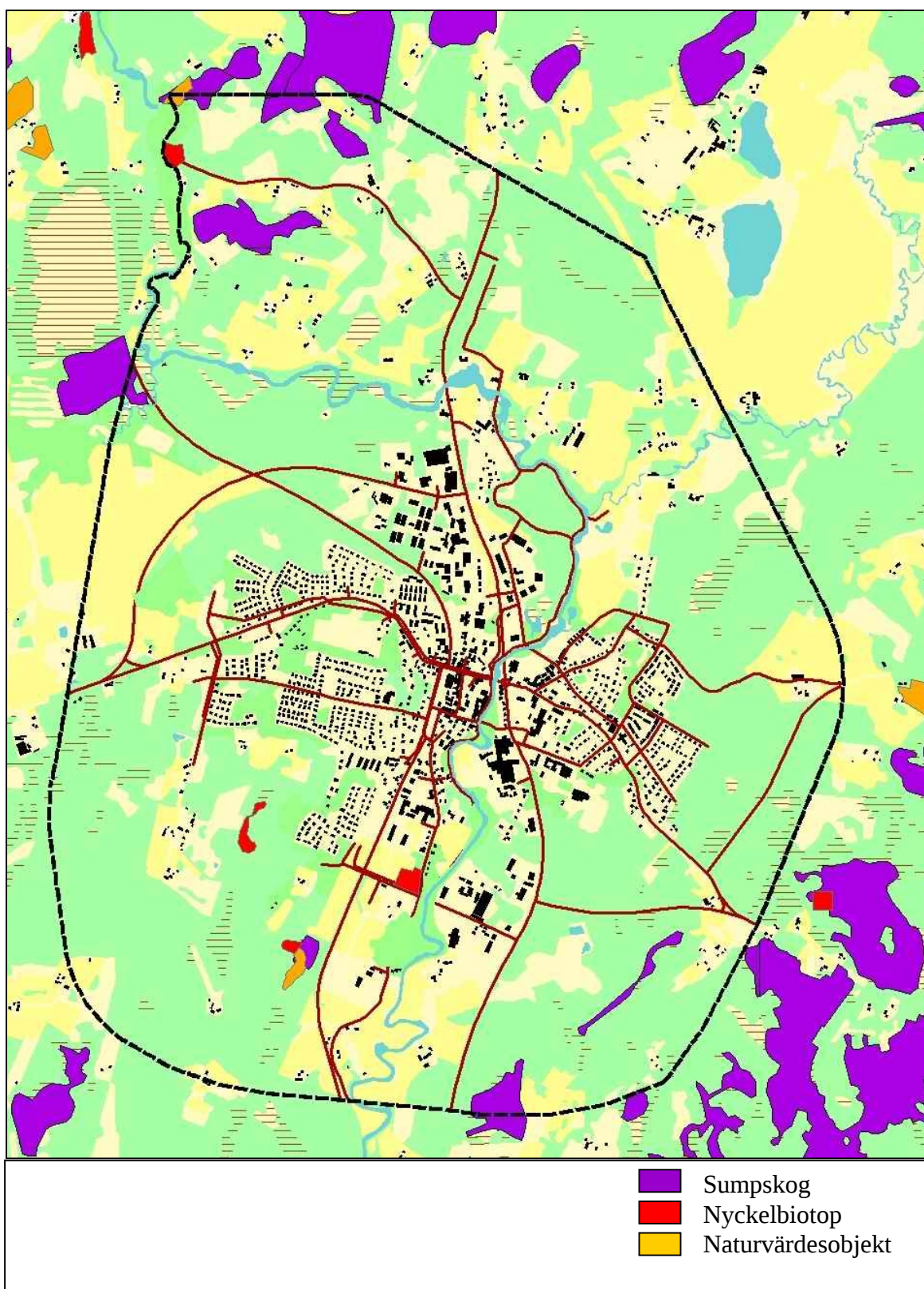
Markägare

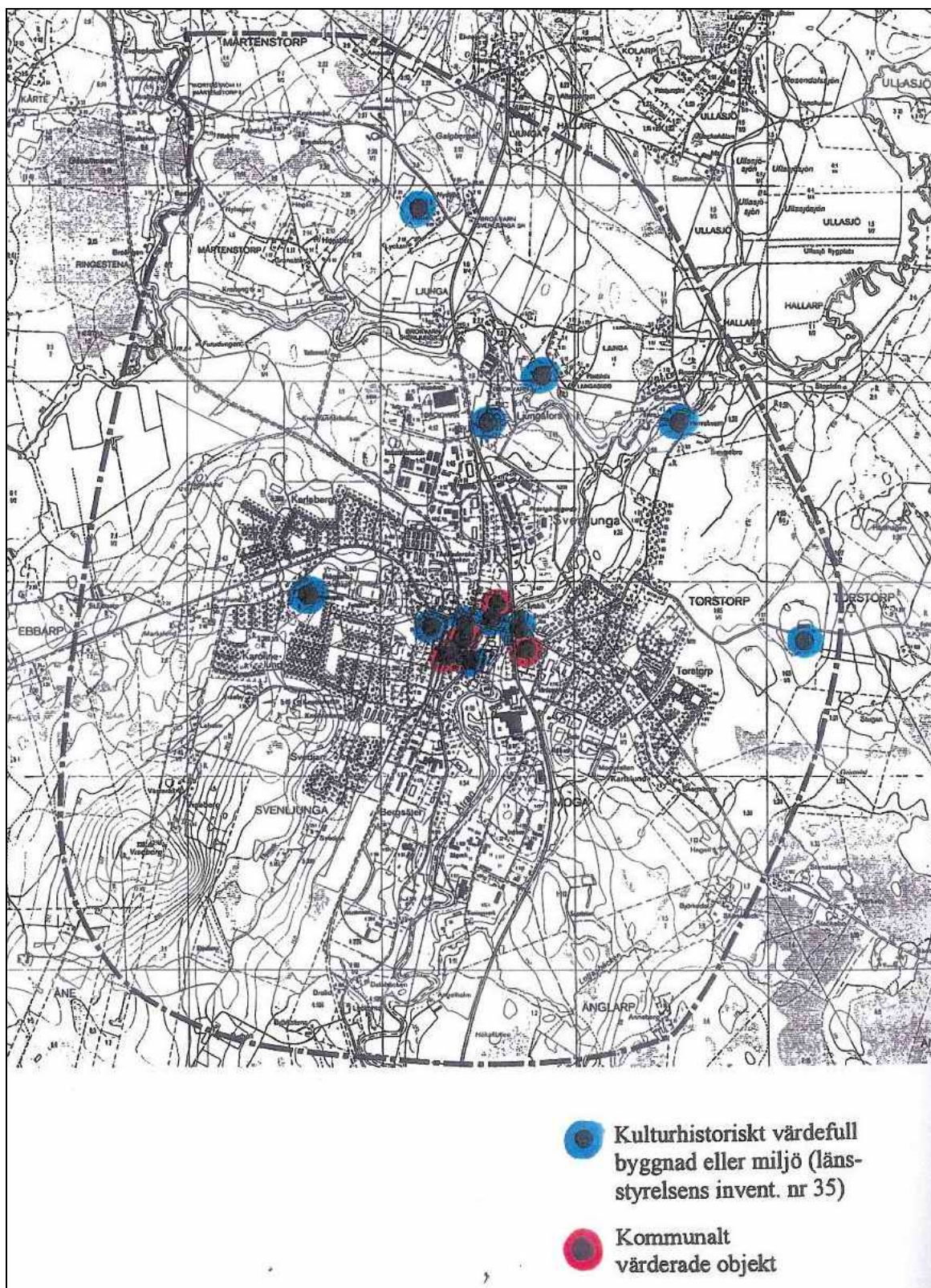
Naturvårdsintressen

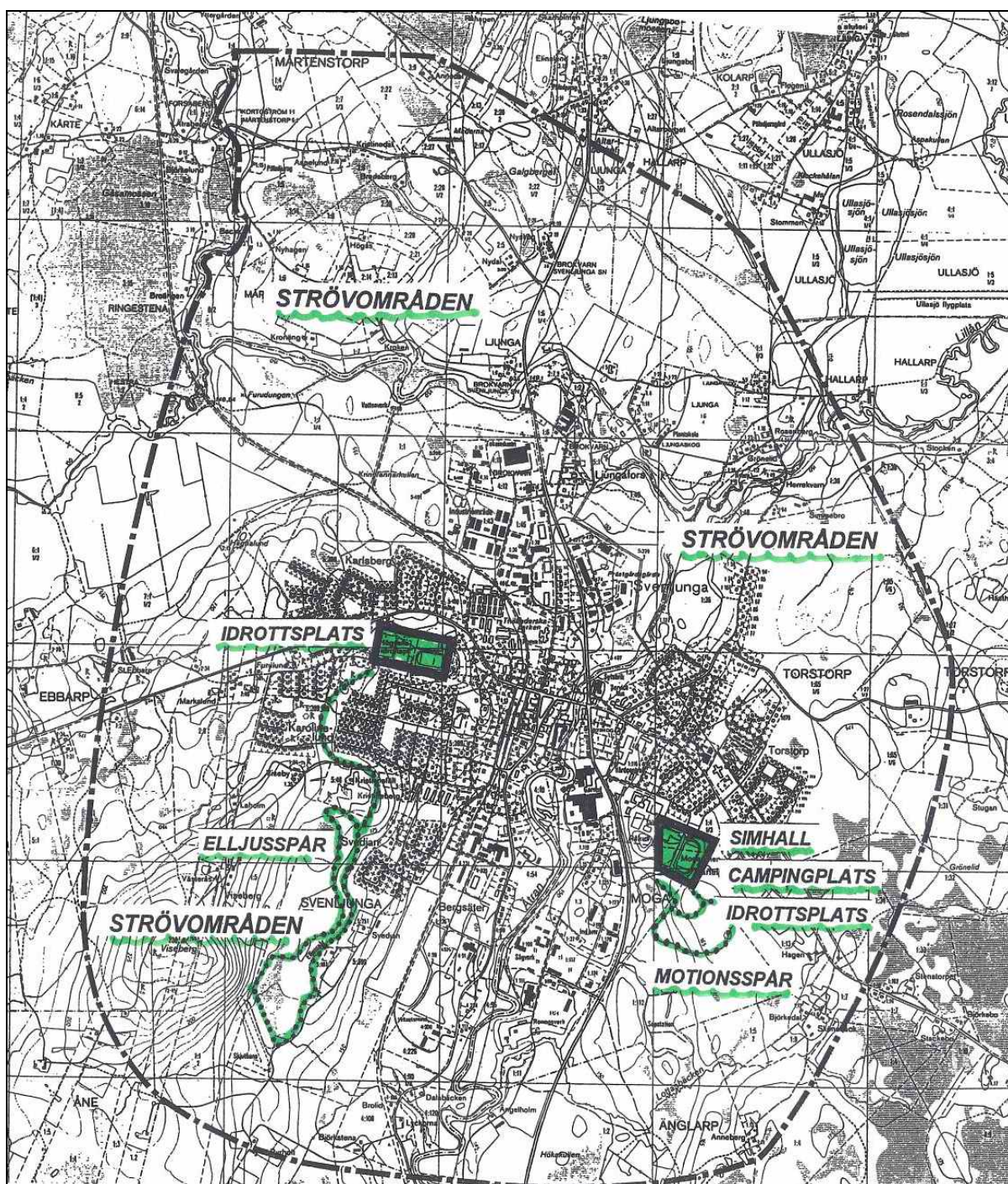
Naturvärden enligt Skogsvårdsorganisationen

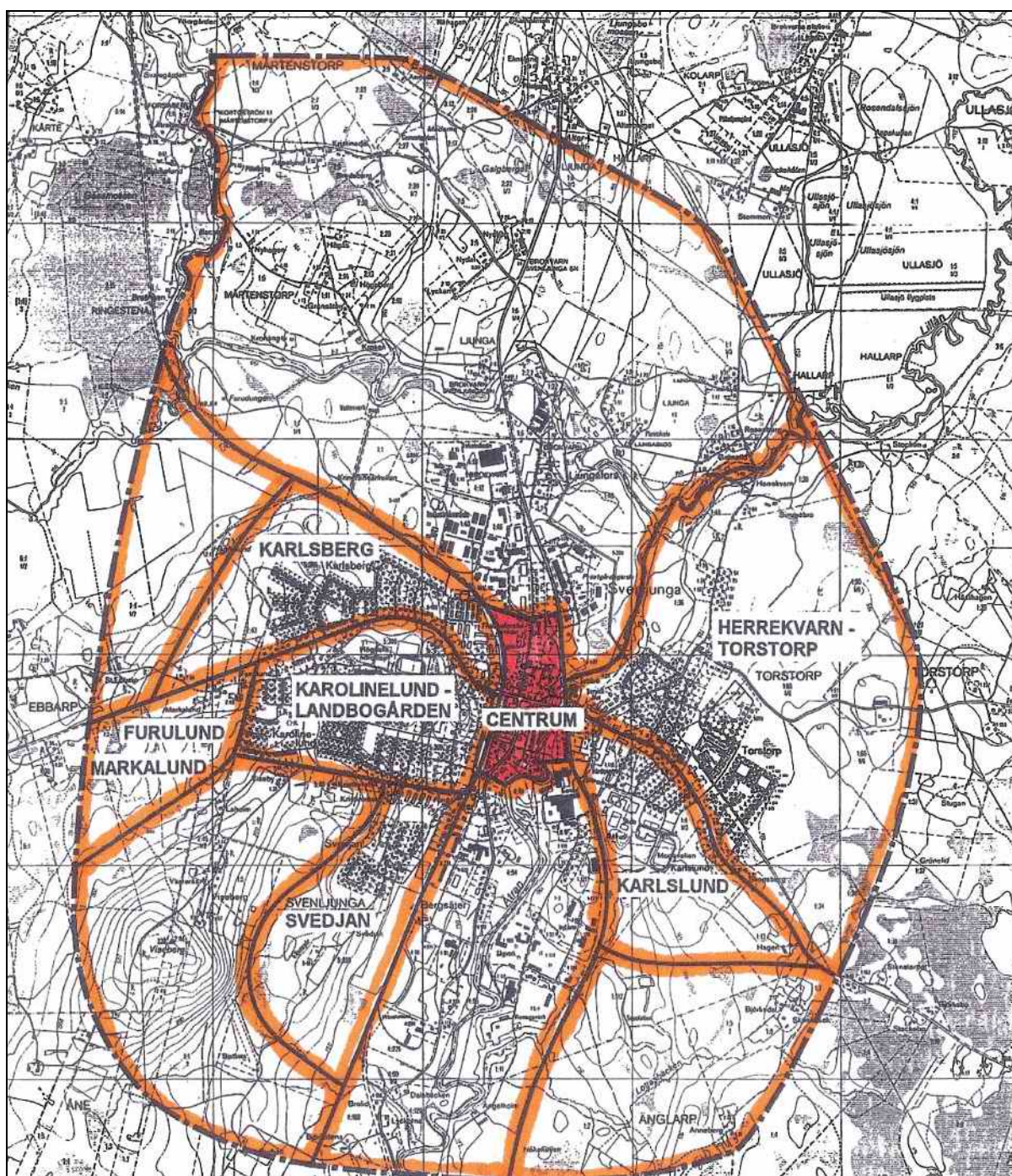
Kulturmiljövårdsintressen

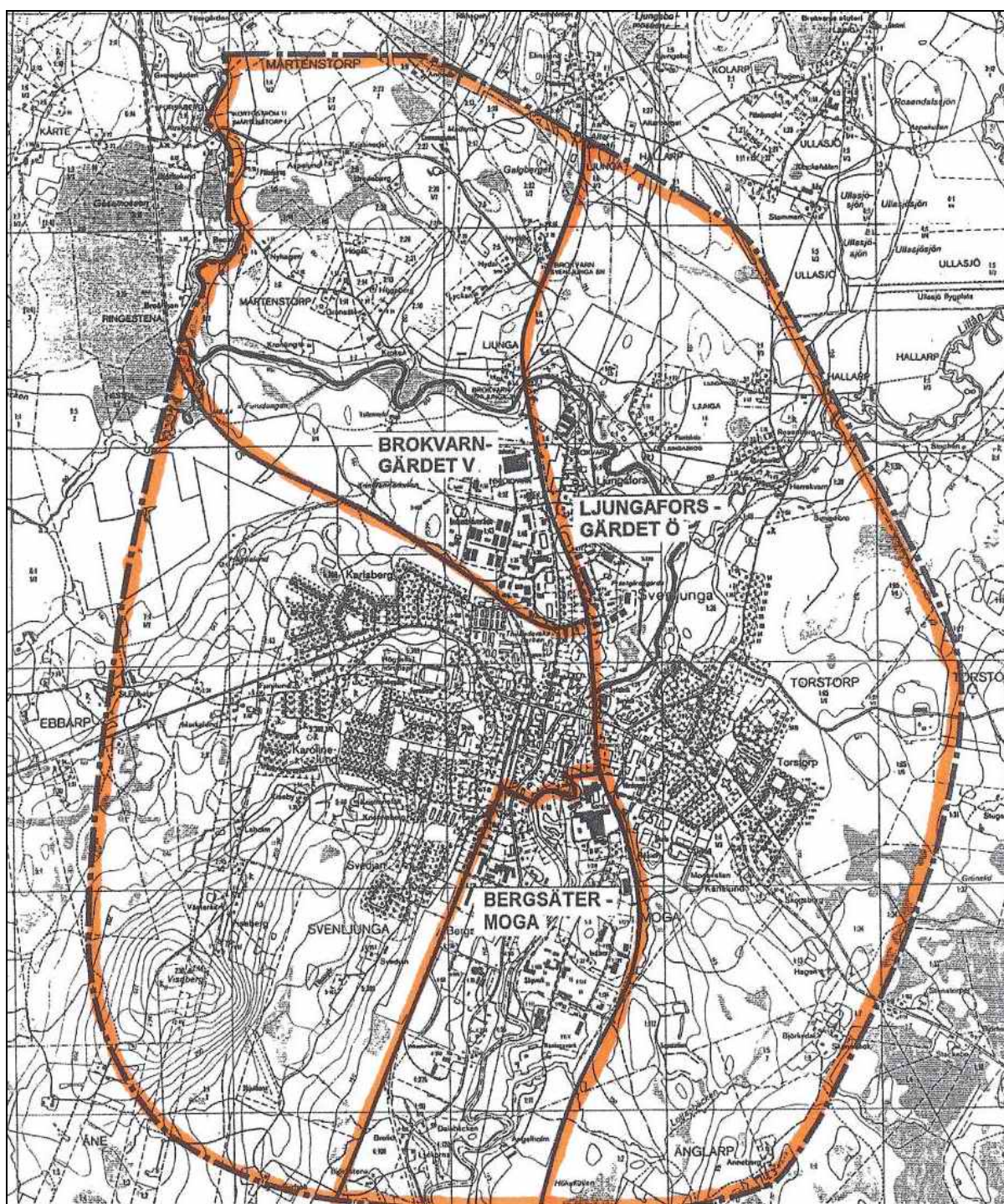
Friluftsliv och rekreation

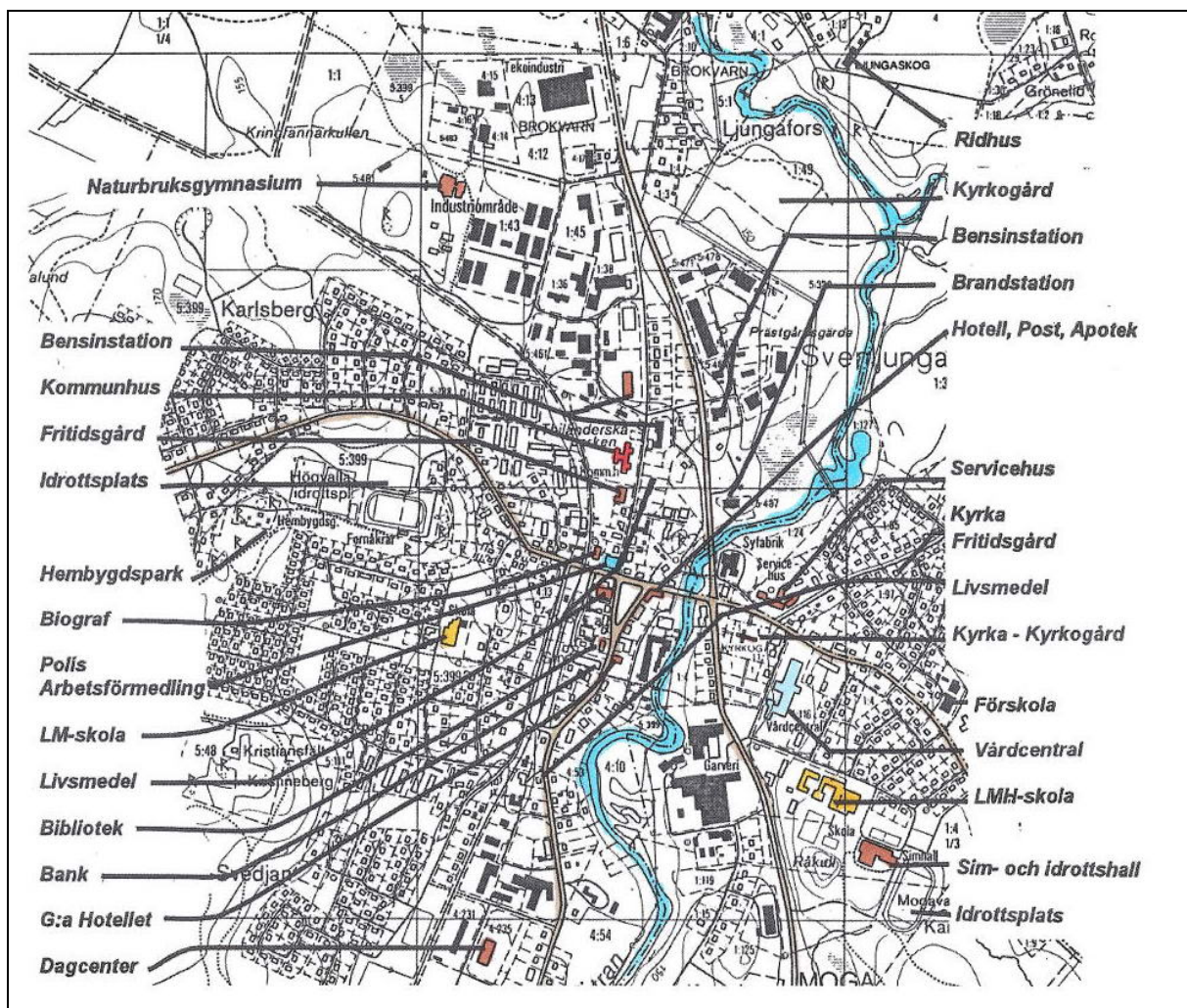
Bostadsområden

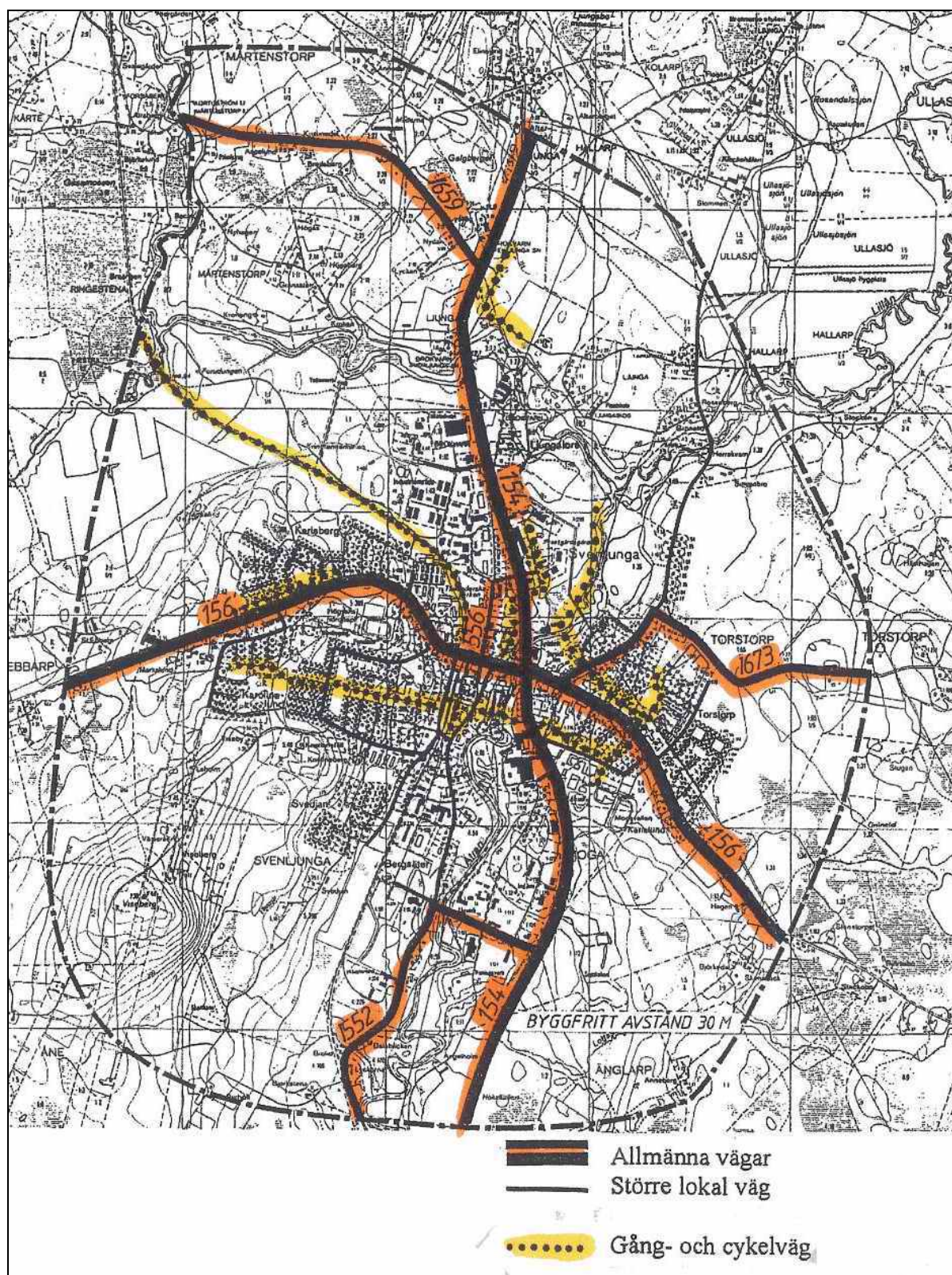
Verksamhetsområden

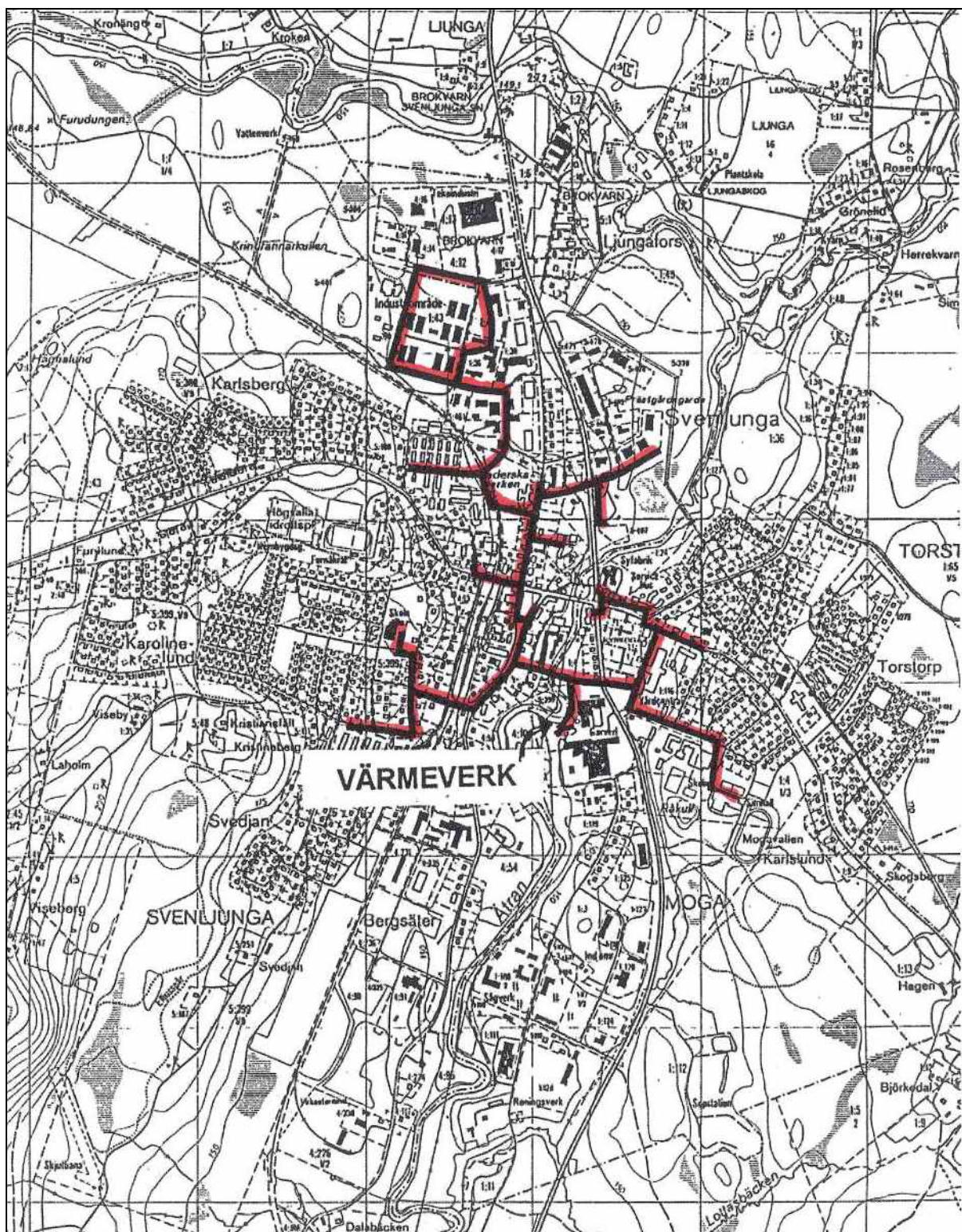
Allmän service

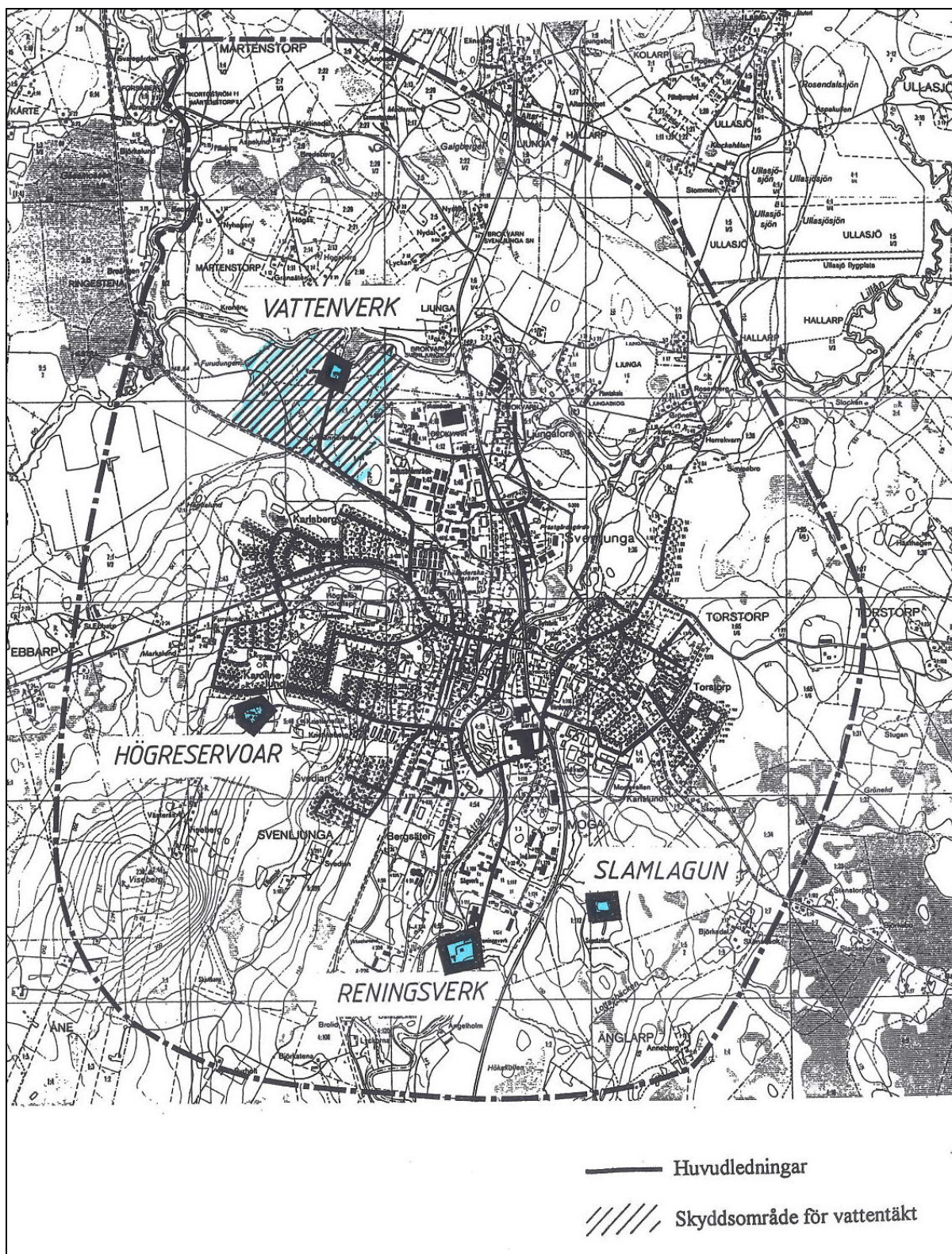
Vägar och trafik

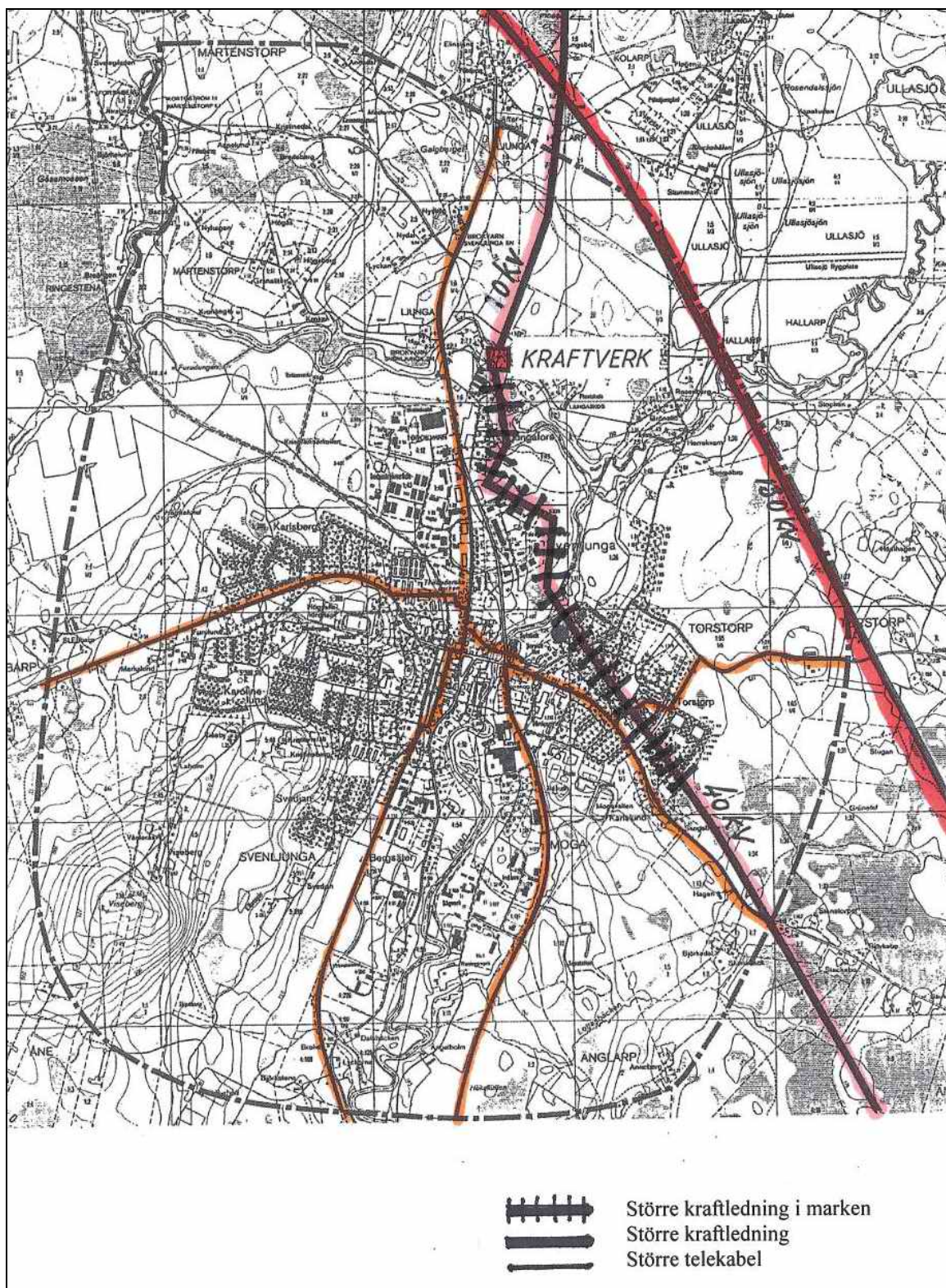
Fjärrvärme

Vatten och avlopp

El och tele

Störningar/Buller

